

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Politické aspekty řízení a rozvoje vybrané obce
(případová studie obce Nový Malín)**

Aleš Drugda

© 2023 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Aleš Drugda

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Šumperk

Název práce

Politické aspekty řízení a rozvoje vybrané obce (případová studie obce Nový Malín)

Název anglicky

Political aspects of management and the development of the chosen municipality (case study of Nový Malín)

Cíle práce

Tématem bakalářské práce je problematika místní samosprávy a rozvoje obcí. Výzkum bude zaměřen na vybranou obec Nový Malín, ležící v Olomouckém kraji (okres Šumperk). Cílem práce bude v rámci zvoleného tématu: 1. Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obce a vyhodnotit jejich vliv na vývoj a fungování místní samosprávy. 2. Identifikovat aktéry politického procesu v obci (lokální politické subjekty apod.). 3. Definovat charakter rozhodovacího procesu místní samosprávy v oblasti rozvoje obce.

Metodika

Při vypracování práce bude využit přístup, jenž se snaží zohledňovat odlišnosti v obsahu a způsobu rozhodování orgánů místní samosprávy obcí různých velikostí. Práce bude postavena jako případová studie. Sběr dat proběhne pomocí studia dokumentů a dotazování členů místní samosprávy. Dále budou použity další standartní metodologické postupy, především komparace.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

Nový Malín, samospráva, volební strana, volby, rozvoj obce, rozpočet, investice

Doporučené zdroje informací

- Balík, S. Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009.
- Bernard, J. (ed.). Endogenní rozvojové potenciály malých obcí a místní samospráva. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2010.
- Bernard, J. (ed.). Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2011.
- Heinelt, H.; Magnier, A.; Cabria, M.; Reynaert, H. (eds.). Political leaders and Changing Local Democracy. The European Mayor. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2018.
- Jüptner, P. Komunální koalice a politické modely. Politologická revue č. 2, 2004, s. 80-101.
- Kopřiva, R.; Čopík, J.; Čmejrek, J. Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí. Sociologia č. 5, 2017, s. 482-506.
- Provazníková, R. Financování měst, obcí a regionů. Praha: Grada Publishing, 2015.
- Ryšavý, D.; Šaradín, P. Zasupitelé českých měst a obcí v evropské perspektivě. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2011.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jan Čopík, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 6. 3. 2022

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 10. 3. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 11. 02. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci Politické aspekty řízení a rozvoje vybrané obce (případová studie obce Nový Malín) jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. 3. 2023

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucímu Ing. Janu Čopíkovi, Ph.D., za vedení mé bakalářské práce a poskytnutí podkladových materiálů, dále také zaměstnancům obce Nový Malín za vstřícné jednání a pomoc při sběru informací a dat z dokumentů obecního úřadu.

Politické aspekty řízení a rozvoje vybrané obce (případová studie obce Nový Malín)

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá studiem a zhodnocením politických aspektů řízení a rozvoje obce Nový Malín. Charakterizuje obec pomocí socioekonomických ukazatelů, například demografického vývoje v obci, dostupnosti bydlení, vzniku nových domů a bytů, počtu ekonomických subjektů, počtu a struktury nezaměstnaných osob v obci a srovnání míry nezaměstnanosti v regionu. K porovnání statistických údajů obce Nový Malín a okresu Šumperk byla použita komparační metoda. Byly zmapovány kroky vedení obce v oblasti ochrany životního prostředí, kde se obec prioritně snaží zabránit snižování stavu spodních vod v krajině budováním vsakovacích nádrží. Dále investuje do nakládání s biologickým odpadem, třídění komunálního odpadu a v neposlední řadě do výroby energie z obnovitelných zdrojů, tj. využívání vodní a sluneční energie. Samostatnou kapitolou jsou výsledky komunálních voleb od roku 2006 do současnosti. Podařilo se vysledovat změnu preferencí voličů od tradičních politických stran k nezávislým kandidátům. V neposlední řadě se bakalářská práce zabývá hospodařením obce od roku 2012 do roku 2021, strukturami příjmů a výdajů a jejich změnami, vlivem obecní společnosti Provozní Nový Malín s.r.o. na rozvoj obce a propojením vedení společnosti se stávající i minulou politickou reprezentací. Závěrem se bakalářská práce věnuje rozhodovacím procesům v obci, roli starosty a podílu opozice na rozvoji obce.

Klíčová slova: Nový Malín, samospráva, volební strana, volby, rozvoj obce, rozpočet, investice

Political aspects of management and the development of the chosen municipality (case study of Nový Malín)

Abstract

The thesis analyzes and evaluates of political aspects of the city management in relation with the recent development of the Nový Malín municipality. Thesis characterizes the municipality using socio-economic indicators such as demographic development, availability and affordability of housing, construction of new houses and apartments, change in number of economic entities, unemployment rate in Nový Malín in comparison with overall situation in the region. A comparative method was used to analyze gathered data of Nový Malín and Šumperk district as a superior administrative area. Furthermore, part of the thesis is a summary measures and decisions made by the municipality's government in the field of protection of environment. Priority of municipality government was to prevent decrease of groundwater reserves in the landscape by building reservoirs which enable soaking a rainwater into the soil and dedicated reserves. Other investments are in field of waste management, segregation of bio-degradable waste, the recycling of non-degradable waste and production of energy from renewable resources, i.e. the use of water and solar energy. Above mentioned data are compared with results of elections from 2006 to the present in following chapters, where change in voter's preferences (from traditional political parties to independent candidates) is traced. The bachelor thesis furthermore focuses on evaluation of budgeting of the municipality from 2012 to 2021, the structures of income and expenditure and their changes in time. In relation to the structure of incomes is one of the most important factors, direct and indirect influence of the municipal company Provozní Nový Malín s.r.o. on the development of politics in Nový Malín and relationship of company's management with the current and past political representation. In conclusion, the bachelor's thesis is mainly devoted to analysis decision-making processes in the city, the role of the mayor and the role of the opposition party in the development of the municipality.

Keywords: Nový Malín, governance, political parties, elections, city development, budget and budgeting, investments

Obsah

1	Úvod	9
2	Cíl práce a metodika	10
2.1	Cíl práce	10
2.2	Metodika	10
3	Teoretická východiska	12
3.1	Veřejná správa	12
3.1.1	Státní správa	13
3.1.2	Samosprávné korporace	13
3.2	Obec	14
3.2.1	Historický vznik obcí	16
3.2.2	Přenesená působnost obcí	18
3.2.3	Základní orgány obce	19
3.3	Volby a jejich funkce	23
3.3.1	Volební systémy	24
3.3.2	Volby do zastupitelstev obcí	24
3.4	Udržitelný rozvoj území	27
3.5	Financování obcí	29
3.5.1	Rozpočet obce	31
4	Praktická část práce	33
4.1	Obec Nový Malín	33
4.2	Socioekonomické aspekty	34
4.2.1	Sociální ukazatele	34
4.2.2	Ekonomický ukazatel	36
4.2.3	Environmentální ukazatel	41
4.3	Politické vedení obce	42
4.4	Rozhodovací procesy v obci Nový Malín	44
5	Zhodnocení výsledků	47
6	Závěr	50
7	Seznam použitých zdrojů	51
8	Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk	54
8.1	Seznam tabulek	54
8.2	Seznam použitých zkratk	54
	Přílohy	55

1 Úvod

Ve své bakalářské práci se věnuji politickým aspektům řízení a rozvoje obce Nový Malín, kterou jsem si vybral z toho důvodu, že jsem v roce 2022 kandidoval do obecního zastupitelstva a problematika veřejného života a hospodaření obce mne velmi zajímá.

V současné době prochází obec Nový Malín zajímavou proměnou, kdy po letech vlády jedné politické reprezentace se vytvořily nové politické subjekty, které vydefinovaly zcela jiný pohled na potřeby občanů a směřování obce. Studium sociálních a ekonomických statistických údajů se pokusím zhodnotit rozhodovací procesy politiků na komunální úrovni a vliv těchto rozhodnutí na výsledky komunálních voleb do zastupitelstva obce za posledních 20 let. Formou rozhovoru se zastupiteli z řad koalice i opozice, studiem programů jednotlivých politických uskupení a analýzou dostupných materiálů se pokusím diagnostikovat změny nálad mezi občany obce.

Dále se tato bakalářská práce bude věnovat vlivu obecní společnosti Provozní Nový Malín s.r.o. na rozhodovací procesy propojením zastupitelů s touto organizací.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Tématem bakalářské práce je problematika místní samosprávy a rozvoje obcí. Výzkum bude zaměřen na vybranou obec Nový Malín, ležící v Olomouckém kraji (okres Šumperk). Cílem práce bude v rámci zvoleného tématu charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obce, vyhodnotit jejich vliv na vývoj a fungování místní samosprávy, identifikovat aktéry politického procesu v obci (lokální politické subjekty apod.) a definovat charakter rozhodovacího procesu místní samosprávy v oblasti rozvoje obce.

Nový Malín patří k rozvíjejícím obcím na Šumpersku, o čemž svědčí výrazný nárůst počtu obyvatel a masivní výstavba domů a bytů. Specifikou této obce je existence obecní společnosti Provozní Nový Malín s.r.o., která má vliv nejen na zaměstnanost v obci, ale taky postupně roste její vliv na vedení obce. Z tohoto důvodu byla obec Nový Malín vybrána jako téma této bakalářské práce.

V praktické části byly řešeny tyto výzkumné otázky:

- Jak se rozhodování orgánů obce projevilo na výsledcích komunálních voleb?
- Jak se liší rozdílné místní vnímání situace v obci s reálnými daty a situací v regionu?
- Jaké jsou dopady existence obecní společnosti Provozní Nový Malín s.r.o. na rozvoj obce?

2.2 Metodika

Práce bude rozdělena na tři hlavní části. První částí bude část teoretická (literární rešerše), která bude založena na analýze dokumentů.

Druhá část bude analytická. Bude založena na využití primárních a sekundárních dat. Při vypracování práce bude využit přístup, jenž se snaží zohledňovat odlišnosti v obsahu a způsobu rozhodování orgánů místní samosprávy obce. Práce bude postavena jako případová studie. Tato výzkumná metoda se používá v disciplínách psychologie, sociologie, politologie a antropologie a je založena na kombinaci různých technik sběru informací, z nichž je preferována analýza dokumentů (např. historických pramenů či statistik). Sběr dat

proběhne pomocí studia dokumentů např. zápisů z jednání zastupitelstva, rozpočtů, závěrečných účtů obce, volebních programů a dotazování členů místní samosprávy. Tyto rozhovory budou provedeny formou polostrukturovaného dotazování, tj. předem budou pro vybrané respondenty z řad koalice i opozice připraveny otázky. Všem budou položeny stejné otázky ve stejném pořadí (viz přílohy 1 - 3). Srovnání socioekonomických ukazatelů bude provedeno pomocí metody komparace.

Závěrečná část bude obsahovat formulace výsledků práce a návrhy opatření, která by zefektivnila hospodaření obce.

3 Teoretická východiska

Tato kapitola je analýzou dostupných primárních i sekundárních zdrojů literatury věnované tématu samosprávy, zejména obcím, jejich orgánům, systému voleb a financování obcí.

3.1 Veřejná správa

Veřejná správa neboli správa věcí veřejných v podstatě existuje již od počátku civilizace a lze ji studovat například i v opisech staroegyptských papyrů a pramenů z perské říše, kdy zejména za Dareia I. (vládl v letech 522–486 př. n. l.) došlo k profesionalizaci byrokracie, s čímž souvisel i vznik jednotného správního práva a také vznik kontrolního systému. Veřejnou správou se zabývali samozřejmě i antičtí filozofové, kteří poprvé popisují starořeckou „polis“ jako nejstarší evropský model veřejné správy, která není byrokratická. V římské říši byl vyvinut důmyslný systém veřejné správy, kdy každý správní úřad měl poměrně přesně vymezenou svou náplň práce. Ve středověku měla v Evropě velký vliv křesťanská církev, proto mnoho spisů o veřejné správě je právě z pera teologických filozofů, kteří řeší vztah *Ius utrumque*, tj. vztah církevního a světského práva. Osvícenství pak poprvé přináší rozlišení materiální a formální funkce státu, kdy materiální funkcí jsou myšleny úkony financované veřejnými prostředky ve veřejném zájmu, formální funkcí pak dělba mezi legislaturou (tvorba zákonů), exekutivou (výkonná správa) a judikativou (soudnictví) v procesu poskytování veřejných služeb. Důležité je v tomto kontextu vymezení veřejného zájmu a s tím související oddělení soukromých a veřejných zájmů. V 19. století pak vzniklo mnoho idejí o vztahu veřejné správy a moderního státu. Společným jmenovatelem je shoda na tom, že nezastupitelné funkce státu jsou ty, které mají dlouhodobý celospolečenský význam, například v oblasti bezpečnosti, hospodářství, zdravotnictví, vzdělání nebo kultury.¹²

Veřejnou správou v materiálním smyslu slova jsou označovány správní činnosti související s vládnutím na ústřední i místní úrovni a také poskytování veřejných služeb. Veřejná správa ve formálním smyslu je činnost správních úřadů, které jsou přímými nositeli

¹ POMAHÁČ, Richard a kol. *Veřejná správa*. Praha: OMIKRON Praha, spol. s r.o., 2013. ISBN 978-80-7400-447-6.

veřejné správy, nebo úředních osob, popř. nepřímých subjektů veřejné správy. Veřejná správa se člení na státní správu, kdy nositelem veřejné moci je stát, na samosprávu, u níž veřejnou moc vykonávají územní a samosprávné korporace, a ostatní veřejnou správu, jejímiž nositeli jsou instituce typu centrální banky nebo různých ústavů poskytujících veřejné služby.³

3.1.1 Státní správa

Státní správa se v České republice dělí na přímou a nepřímou. Přímými vykonavateli jsou organizační složky státu, zejména úřady, nepřímými pak ty subjekty, na které stát zákonem nebo jiným rozhodnutím delegoval přesně vymezenou část státní správy.⁴ Stanovení funkce státu je kodifikováno v článku 2 Ústavy České republiky, kdy v odst. 3) je deklarováno, že „*Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon*“⁵, a dále v článku 2 odst. 2) Listiny základních práv a svobod, kde se uvádí, že „*Státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví*“.⁶

3.1.2 Samosprávné korporace

Veřejnoprávní korporace jsou subjekty veřejného práva s vlastní právní subjektivitou a členstvem. Plní úkoly veřejné správy. Vznikají buď nad určitým územím (obce, svazky obcí, vyšší územně správní celky apod.), nebo jako více méně zájmová sdružení fyzických nebo právnických osob (např. zájmová, profesní či zaměstnanecká samospráva). Třetí formou jsou smíšené korporace (např. sdružení vlastníků).⁷

Podle článku 99 Ústavy se „*Česká republika člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými*

³ POMAHAČ, Richard a kol. *Veřejná správa*. Praha: OMIKRON Praha, spol. s r.o., 2013. ISBN 978-80-7400-447-6

⁴ POMAHAČ, Richard a kol. *Veřejná správa*. Praha: OMIKRON Praha, spol. s r.o., 2013. ISBN 978-80-7400-447-6

⁵ *Ústava České republiky* [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.sbirkazakonu.info/ustava-ceske-republiky>>

⁶ *Listina základních práv a svobod* [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.sbirkazakonu.info/listina-zakladnich-prav-a-svobod>>

⁷ POMAHAČ, Richard a kol. *Veřejná správa*. Praha: OMIKRON Praha, spol. s r.o., 2013. ISBN 978-80-7400-447-6

celky“.⁸ V následujících člancích (100 a 101) Ústavy se dále uvádí, že územní samosprávné celky jsou územními společenstvími občanů, mají právo na samosprávu a mohou být správními obvody. Každá obec je vždy součástí vyššího samosprávného celku, který lze vytvořit nebo zrušit jen ústavním zákonem. Všechny územně samosprávné celky jsou spravovány zastupitelstvem, jsou veřejnoprávními korporacemi, mají vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu. Stát může zasahovat do činnosti územních samosprávných celků jen v případě, když to vyžaduje ochrana zákona, a jen způsobem stanoveným zákonem.⁹

3.2 Obec

Obec je základním článkem územní samosprávy, tvoří samostatný právní subjekt a je také základním správním celkem. Obec reprezentuje a hájí veřejné zájmy a je nositelem veřejné moci, je ekonomicky samostatným subjektem, je také vlastníkem majetku nemovitého i movitého, spravuje obecní i veřejné záležitosti a vydává právní normy (obecní vyhlášky).

Obec jako veřejnoprávní korporace je ve svém konání a rozhodování v samostatné působnosti vázána zejména zákonem o obcích (zákon č. 128/2000 Sb. v platném znění), kde se v § 2 uvádí, že obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese také odpovědnost vyplývající z těchto vztahů a také že obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a pečuje o potřeby svých občanů.¹⁰ Obec může také zřizovat neziskové organizace, popř. obecní policii apod.

Mezi základní znaky obce patří území, občané, název a funkce.¹¹

Území České republiky je rozděleno mezi obce a vojenská území. Obec se může rozkládat na jednom či více katastrálních územích, která jsou vymezena v katastrálních

⁸ *Ústava České republiky* [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.sbirkazakonu.info/ustava-ceske-republiky>>

⁹ *Ústava České republiky* [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.sbirkazakonu.info/ustava-ceske-republiky>>

¹⁰ Zákon o obcích. *Zákony pro lidi* [online]. Praha: AION CS, s.r.o, 2022 [cit. 2022-02-27]. Dostupné z www: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>>

¹¹ KÁŇA, Pavel. *Základy veřejné správy. 3. aktualizované vydání*. Ostrava: Montanex, 2010. ISBN 978-80-7225-319-7.

plánech obce.¹² Změny území obce lze provádět na základě souhlasu zastupitelstva dotčených obcí bez souhlasu státu, pokud ovšem při této změně dochází i ke změně hranic kraje, lze toto provést pouze zákonem. Nové obce mohou vzniknout pouze oddělením od již existující obce s podmínkou, že tato nová obec musí mít samostatný katastr, ten musí sousedit minimálně se dvěma obcemi, popř. s jednou obcí a cizím státem, nová i „zbytková“ obec musí tvořit souvislé území a velmi důležité je, že obě obce musí mít minimálně 1000 obyvatel. Na druhou stranu se mohou obce i sloučit, v tom případě se ruší všechny orgány obce a jsou vyhlášeny volby, popř. se může jedna obec připojit k druhé, v tom případě zanikají jen orgány připojované obce. O sloučení nebo připojení rozhodují zastupitelstva, ale je možné podat i návrh na místní referendum (do 30 dnů od rozhodnutí zastupitelstev).¹³

K roku 2021 bylo v České republice sečteno na 6 258 obcí, z toho 608 měst včetně statutárních a 229 městysů.¹⁴

Občanem obce je fyzická osoba, která je občanem České republiky a má v obci trvalý pobyt. Občané obce starší 18 let mohou volit a být voleni do obecního zastupitelstva a také se mohou účastnit místního referenda. Všichni občané obce, včetně vlastníků nemovitostí v katastru obce, kteří zde nemají trvalý pobyt, se mohou účastnit jednání zastupitelstva, mohou se vyjadřovat k rozpočtu obce, popř. podávat orgánům obce podněty a připomínky. Všechna práva spojená s občanstvím obce mají i občané států EU s trvalým pobytem v dané obci.¹⁵

Obce mají svůj název, změnu názvu musí schválit Ministerstvo vnitra. Názvy částí obce, stejně jako názvy ulic může obec měnit ve své kompetenci, podmínkou je, že se nepoužívají názvy podle žijících osob. Obce mohou mít i vlastní symboly, jako znak, vlajku a pečeť. Nové znaky a vlajky schvaluje poslanecká sněmovna.¹⁶

¹² BALÍK, Stanislav. *Komunální politika Obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. Praha: Grada Publishing a.s., 2009. ISBN 978-80-247-6984-4.

¹³ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika Obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. Praha: Grada Publishing a.s., 2009. ISBN 978-80-247-6984-4.

¹⁴ Malý lexikon obcí České republiky - 2021. *ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD* [online]. Praha: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2021 [cit. 2022-03-02]. Dostupné z [www: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2021 >](https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2021)

¹⁵ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika Obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. Praha: Grada Publishing a.s., 2009. ISBN 978-80-247-6984-4.

¹⁶ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika Obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. Praha: Grada Publishing a.s., 2009. ISBN 978-80-247-6984-4.

Působnost obce je věcná, územní (na určitém vymezeném území), osobní (vůči určité skupině osob) a časová (působí v určitém čase).

Věcná působnost obce je vykonávána jednak jako samospráva, jednak jako přenesená státní správa. Ve všem, co spadá do samosprávní činnosti, je obec vázána pouze zákony. Do samostatné působnosti patří např. hospodaření obce, program rozvoje území obce, rozpočet obce, závěrečný účet obce, právnické osoby zřizované obcí, vydávání obecně závazných vyhlášek, místní referendum, ustanovení orgánů samosprávy apod. Pod samostatnou působnost patří také některé zákonem svěřené činnosti, jako zejména územně plánovací dokumentace, zřizování a správa předškolních zařízení a základních škol, zřizování jednotky dobrovolných hasičů, vybírání místních poplatků, ochrana veřejného zdraví, provozování veřejného pohřebiště nebo vedení obecní kroniky.¹⁷

Rozsah samostatné činnosti je shodný pro všechny druhy obecních úřadů, bez ohledu na jejich velikost nebo rozsah přenesené působnosti.

3.2.1 Historický vznik obcí

Obce a obecní samosprávy vznikly v českých zemích až po zániku patrimoniálního zřízení (vrchnostenská správa) v souvislosti se zrušením poddanství. Reformy v roce 1848 přinesly nutnost úplné přestavby stávajícího správního systému, v němž samosprávy do té doby neexistovaly. Prvním obecním zákonem bylo tzv. Stadionovo prozatímní obecní zřízení, vydané již v roce 1849 (zákon č. 170/49 ř. z.). Obcí v tomto zákoně byla rozuměna místní obec, která byla většinou obcí katastrální. Tyto katastrální neboli berní obce byly ustanoveny pro účely vybírání daně již za vlády Josefa II. na základě patentu z dubna 1785. Prozatímní obecní zřízení neplatilo pro velká a významná města, která měla zvláštní statut (statutární města). Správu provizorní obce vykonával obecní výbor a obecní představenstvo, které bylo voleno obecním výborem a mělo i užší vedení v čele se starostou (purkmistrem). Obecní výbor byl již tehdy volen všemi občany obce na tři roky. Působnost obce byla přirozená (podobná dnešní samosprávní činnosti) a přenesená (tyto činnosti na obec delegoval stát).¹⁸ Obecní samosprávy pak zahájily svou činnost v roce 1850, nové obecní zřízení vyšlo v roce 1859 a po pádu absolutismu v březnu 1862 byl vydán nový rámcový

¹⁷ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika Obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. Praha: Grada Publishing a.s., 2009. ISBN 978-80-247-6984-4.

¹⁸ BARTOŠ, Josef a kol., *Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848–1960*. Svazek I. Ostrava: PROFIL, 1966.

říšský obecní zákoník a v roce 1864 obecní zřízení pro Moravu a Čechy. Další změnu v obecních zákonech pak přinesl vznik samostatné republiky. V roce 1919 byly vydány dva zákony, a to Řád volení v obcích republiky Československé (zákon č. 75/1919 Sb.) a pak novela k obecním zřízením (zákon č. 76/1919 Sb.). Volební zákon přinesl značnou demokratizaci a rovné volební právo pro všechny občany, kteří měli v obci trvalé bydliště a dosáhli věku 21 let. Obecní výbor nahradilo obecní zastupitelstvo, to volilo obecní radu ve složení minimálně dva radní a starosta. I v předmnichovské republice zůstala instituce statutárních měst (Praha, Brno, Olomouc, Liberec, Opava). K radikální změně došlo pak v letech 1938–1945 (v oblastech českého pohraničí) a 1939–1945 (území protektorátu Čechy a Morava). V pohraničí, které bylo od Československé republiky odtrženo po mnichovské dohodě, v podstatě zanikla územní samospráva, neboť zde byl nastolen tzv. vůdcovský princip, kdy starostové byli jmenováni zmocněnci NSDAP¹⁹. Na území protektorátu byl ponechán dosud platný systém územní samosprávy, nicméně její pravomoc byla značně omezena.²⁰ V letech 1945–1948 byly orgány obcí nahrazeny národními výbory, které byly v obcích místní, v okresech okresní a v krajích, kterých vzniklo 14, krajské. Národním výborům byla ponechána samostatná i přenesená působnost, ovšem byla zavedena podřízenost mezi národními výbory jednotlivých stupňů. Po roce 1948 byla veřejná správa plně nahrazena správou státní a národní výbory byly orgány státní moci plně podřízené centrálním orgánům. Obce i okresy a kraje ztratily status právnických osob, s čímž souvisela i ztráta majetku. V roce 1960 pak vyšel zákon 36/1960 Sb., o územním členění státu, kde bylo původních 14 krajů redukováno na 7 tzv. superkrajů. K obnovení veřejné správy (samospráva a státní správa) a s tím i k obnovení obcí jako samosprávných celků došlo až v roce 1990 v rámci reformy veřejné správy. Byly zrušeny národní výbory, které byly nahrazeny na obecní úrovni místní samosprávou, na okresní úrovni okresními úřady. Krajské národní výbory byly zrušeny bez náhrady. Zákonem č. 172/1991 Sb., o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí, byl obcím navrácen jejich majetek. V tuto dobu dochází také k rozdělování dříve sloučených obcí.²¹ Ústavním zákonem č. 347/1997 Sb., o zřízení vyšších územně správních celků, vzniklo 14 krajů jako

¹⁹ Národně socialistická německá dělnická strana (Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei) – německá krajně pravicová politická strana vznikla pod tímto názvem v roce 1920.

²⁰ JANÁK, Jan; HLEDÍKOVÁ, Zdeňka. *Dějiny správy v Českých zemích do roku 1945*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. 1989. ISBN 80-04-21189-5

²¹ REKTOŘÍK, Jaroslav; ŠELEŠOVSKÝ, Jan a kol. *Příručka pro zastupitele měst a obcí*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. 1999. ISBN 80-210-2254-X

samosprávných celků a v roce 2000 pak byl vydán zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, a zákon č. 129/2000 Sb., o krajích. K 31. 12. 2002 byla ukončena činnost okresních úřadů a jejich pravomoci přešly na kraje a zejména obce s rozšířenou působností (tzv. malé okresy).²²

3.2.2 Přenesená působnost obcí

Přenesenou působností obcí se rozumí výkon státní správy, který byl orgánu obce svěřen zákonem. V přenesené působnosti mohou obce vydávat v souladu se zákony a jinými právními předpisy nařízení obce, při vydávání správních rozhodnutí se musí řídit také usneseními vlády a směrnicemi ústředních správních úřadů, které musí být publikované ve Věstníku vlády pro orgány krajů a pro orgány obcí.²³

Po ukončení činnosti okresních úřadů (ke dni 31. 12. 2002 na podkladě zákona č. 147/2000 Sb.) byly pravomoci rozděleny mezi krajské úřady a vybrané obce. Podle míry přenesené působnosti existují tři typy obcí. Jedná se obce s obecními úřady s běžnou působností (obce I), obce s pověřeným obecním úřadem (obce II) a obce s obecním úřadem s rozšířenou působností (obce III).²⁴

- Obec s běžnou působností v základním rozsahu přenesené působnosti

Obec a obecní úřad s výkonem správy v základním rozsahu (obec I. stupně) je zpravidla obec s malým počtem obyvatel a obvykle jen s jedním katastrálním územím, která plní pouze základní rozsah přenesené působnosti, a to jen ve svém správním obvodu. Obecní úřad má jednoduchou strukturu a zpravidla nevytváří odbory.²⁵ Agendu obce I. stupně v podstatě plní všech 6 258 obcí, jen obce s přenesenou a rozšířenou působností pak kromě této základní funkce plní i agendy pro jiné obce spadající do jejich správních obvodů.²⁶

²² Historie a vývoj organizace veřejné správy na území dnešní republiky. Reforma organizace veřejné správy v České republice [online]. *Docplayer.cz*. [cit. 2022-03-02]. Dostupné z [www: <https://www.docplayer.cz/105753924-historie-a-vyvoj-organizace-verejne-spravy-na-uzemi-dnesni-ceske-republiky-reforma-organizace-verejne-spravy-v-ceske-republice.html >](https://www.docplayer.cz/105753924-historie-a-vyvoj-organizace-verejne-spravy-na-uzemi-dnesni-ceske-republiky-reforma-organizace-verejne-spravy-v-ceske-republice.html)

²³ *Zákony pro lidi. Zákony pro lidi* [online]. Praha [cit. 2022-03-03]. Dostupné z [www: < https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128 >](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128)

²⁴ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika Obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. Praha: Grada Publishing a.s, 2009. ISBN 978-80-247-6984-4.

²⁵ KÁŇA, Pavel. *Základy veřejné správy. 3. aktualizované vydání*. Ostrava: Montanex, 2010. ISBN 978-80-7225-319-7.

²⁶ SEDLÁČEK, Jan. *Rozdělení obcí dle rozsahu přenesené působnosti*. [online]. [cit. 2022-05-04]. Dostupné z [www: < https://www.rokvobci.cz/zpravy-redaktoru/detail/692-rozdeleni-obci-dle-rozsahu-pre/ >](https://www.rokvobci.cz/zpravy-redaktoru/detail/692-rozdeleni-obci-dle-rozsahu-pre/)

Na pomezí mezi obcemi I. a II. stupně jsou obce s matričním úřadem a obce se stavebním úřadem.

- Obec s pověřeným obecním úřadem

Pověřené obecní úřady obcí II. stupně vykonávají vedle základní přenesené působnosti také další přenesenou působnost ve svěřeném rozsahu a správním obvodu zpravidla pro více obcí. Všechny tyto obce jsou současně i obcemi I. stupně i obcemi s matričním a stavebním úřadem.

- Obec s obecními úřady s rozšířenou působností

V České republice je 205 obcí s obecním úřadem s výkonem správy s rozšířenou působností i pro další obce, tzv. obce III. stupně. Tyto obce jsou zároveň i obcemi s pověřeným obecním úřadem, které ve svěřeném rozsahu vykonávají další přenesenou působnost v rozsahu a ve správním obvodu (vždy více obcí) vymezeném příslušným právním předpisem. Věcně je tato působnost vymezena jak v zákoně o obcích, tak ve speciálních zákonech. Jedná se např. o vydávání cestovních a osobních dokladů, evidenci motorových vozidel, živnostenská oprávnění, ochranu životního prostředí, sociální dávky apod.²⁷

Pověřené obecní úřady a obecní úřady s rozšířenou působností jsou stanoveny zákonem, obce tedy nemají možnost si samy určit, jaký typ bude mít jejich obecní úřad. Rozsah výkonu samosprávy je pak pro všechny typy obcí stejný, výkon státní správy tedy rozsah výkonu samosprávy neovlivňuje.

Zvláštní postavení má hlavní město Praha, které je současně krajem i obcí.

3.2.3 Základní orgány obce

Zákon o obcích v § 5 odst. 1) vymezuje základní orgány obce a také jejich vzájemné vztahy.²⁸ Obec vždy vytváří zastupitelstvo, což je základní orgán samosprávy, zastupitelstvo pak volí starostu a jeho zástupce. Dalšími orgány obce jsou obecní úřad a zvláštní orgány obce. V případě statutárních měst se základní orgány nazývají zastupitelstvo, rada města,

²⁷ KÁŇA, Pavel. *Základy veřejné správy. 3. aktualizované vydání*. Ostrava: Montanex, 2010. ISBN 978-80-7225-319-7.

²⁸ *Zákony pro lidi. Zákony pro lidi* [online]. Praha [cit. 2022-03-03]. Dostupné z [www: < https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128 >](http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128)

primátor, magistrát a další orgány města. Kompetence jednotlivých orgánů obce jsou vymezeny zákonem.²⁹

- Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo představuje základní orgán samosprávy obce, jeho členové jsou voleni přímo občany ve volbách. Vzhledem ke skutečnosti, že v oblasti samosprávy mají všechny obce stejné pravomoci, jsou označeny obecní zastupitelstvo, městské zastupitelstvo nebo zastupitelstvo městyse více méně symbolická, rozdíl je pouze v názvu. Specifickým případem jsou statutární města, kdy celek je spravován zastupitelstvem, nicméně jednotlivé městské obvody, na které se statutární města mohou dělit, mají také svá zastupitelstva a další orgány.³⁰

Počet členů v zastupitelstvu se stanovuje podle počtu obyvatel obce. Ty nejmenší obce do 500 obyvatel mají 5 až 15 zastupitelů, ty největší obce nad 150 000 obyvatel mají v zastupitelstvu 35 až 55 členů.

Mandát člena zastupitelstva vzniká jeho zvolením ve volbách, tento mandát vykonává osobně a není při tom vázán žádnými příkazy. Zastupitelstvo volí (popřípadě i odvolává) ze svých členů starostu, místostarosty, členy rady obce, rozhoduje o počtu členů rady, o zřízení výborů a dalších orgánů obce. K platnému usnesení zastupitelstva nebo k platné volbě musí být dosaženo souhlasu nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva. Obecní zastupitelstvo se schází podle potřeby, nejméně však jedenkrát za tři měsíce, a zasedání zastupitelstva svolává starosta. Zasedání zastupitelstva obce je na rozdíl od zasedání rady přístupné veřejnosti, informace o době a programu jednání zastupitelstva musí být vyvěšena na úřední desce obecního úřadu.³¹

- Starosta

Starosta reprezentuje obec navenek, spolu s místostarosty je volen zastupitelstvem obce a zastupitelstvu také zodpovídá za výkon své funkce. Mezi pravomoci starosty spadá

²⁹ REKTOŘÍK, Jaroslav; ŠELEŠOVSKÝ, Jan a kol. *Příručka pro zastupitele měst a obcí*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. 1999. ISBN 80-210-2254-X

³⁰ ŠIMEK, Filip. *Základní právní rámec obecního zřízení a volební právo* [online]. *E-polis.cz*, 23. září 2014. [cit. 2022-03-02]. Dostupné z [www: < https://www. e-polis.cz/clanek/zakladn-pravni-ramec-obecniho-zrizeni-a-volebni-pravo.html >](https://www.e-polis.cz/clanek/zakladn-pravni-ramec-obecniho-zrizeni-a-volebni-pravo.html). ISSN 1801-1438

³¹ ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav a ČOPÍK, Jan. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. 1. Praha: Grada Publishing a.s., 2010. ISBN BERNARD Jos978-80-247-3061-5.

zejména informování veřejnosti o činnosti obce, starosta svolává a řídí zasedání zastupitelstva a rady obce, se souhlasem ředitele krajského úřadu jmenuje i odvolává tajemníka obecního úřadu, odpovídá za objednání přezkoumání hospodaření obce za uplynulý rok, může plnit i funkci zaměstnavatele, není-li v obci tajemník obecního úřadu, rozhoduje o záležitostech v samostatné působnosti, které mu svěří rada, zabezpečuje také výkon přenesené působnosti tam, kde nemá obecní úřad tajemníka, atd. Starostu v době jeho nepřítomnosti zastupuje místostarosta obce, starosta také spolu s místostarostou podepisuje právní předpisy obce.³²

V evropském kontextu lze pozorovat v komunální politice ve vztahu k funkci starosty čtyři systémy. Jedná se o silného starostu, který je přímo volený a má velkou moc jak v zastupitelstvu, tak v exekutivě, dále o tzv. „vůdce výboru“, kdy jedna silná osobnost, která nemusí být nutně starostou, je jasným politickým vůdcem, dalším typem je systém kolektivního vedení, kdy exekutivní pravomoc má kolektivní orgán volený z členů zastupitelstva, a posledním je systém manažerského výboru, kde je exekutiva v rukou profesionální administrativy. V České republice je zaveden systém kolektivního vedení, v němž je exekutivním orgánem rada obce. Ovšem v malých obcích, kde není rada, má starosta i značné pravomoci v oblasti exekutivy.³³

Role starosty je tedy i v našich podmínkách poměrně velká, a to zejména v malých obcích. Podle způsobu jednání starosty je možné určit čtyři základní typy starostů. Autoritářský výkon funkce je základním rysem starostů typu protektor a vesnický boss, naopak vizionář a facilitátor konsenzu kladou důraz na participaci (zapojování obyvatel obce do procesu rozhodování).³⁴

- Rada obce

Rada obce je výkonný orgán v působnosti obce. Členy jsou starosta, místostarosta, popřípadě místostarostové a radní, kteří jsou voleni z řad zastupitelstva. Starosta a místostarosta jsou členy rady automaticky. Voleni jsou zastupitelstvem obce. Počet členů musí být lichý, v rozmezí 5 až 11 osob, přičemž tento počet nesmí překročit třetinu počtu

³² ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav a ČOPÍK, Jan. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. 1. Praha: Grada Publishing a.s, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.

³³ KOPŘIVA, Radek, ČOPÍK, Jan, ČMEJREK, Jaroslav. *Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí*. Sociológia č. 5, 2017, s. 482-506

³⁴ BERNARD, Josef, KOSTELECKÝ, Tomáš, ILLNER, Michal, VRBECKÁ, Jana. *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Sociologické nakladatelství (SLON). Praha 2011. ISBN 978-80-7419-069-8

členů zastupitelstva. Obce, které mají v zastupitelstvu méně než 15 členů, tedy radu nejmenují a téměř všechny funkce rady vykonává starosta. Zbylé kompetence jsou pak vykonávány členy zastupitelstva obce.³⁵

Rada obce se schází podle potřeby a její schůze jsou neveřejné. K základním úkolům rady patří příprava návrhů pro jednání zastupitelstva, zabezpečení hospodaření obce podle schváleného rozpočtu a vydávání nařízení obce, rada také plní zřizovatelskou funkci k právníkům osobám založeným obcí (s výjimkou městské policie), zřizuje a ruší komise, ukládá pokuty, stanoví počet zaměstnanců obce v obecním úřadu i v organizačních složkách, rozhoduje o uzavírání nájemních smluv a smluv o výpůjčce apod.

Rada vykonává své pravomoci i po skončení funkčního období zastupitelstva až do zvolení nové rady.³⁶

- Obecní úřad

Obecní úřad tvoří starosta, místostarosta, tajemník (je-li tato funkce zřízena) a zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu. U velmi malých obcí může mít obecní úřad jen dva členy, a to starostu a místostarostu. V čele obecního úřadu je starosta. Obecní úřad může být rozdělen na odbory a oddělení. V oblasti samostatné působnosti plní obecní úřad úkoly uložené radou a zastupitelstvem a vykonává státní správu v oblasti přenesené působnosti. U obcí s pověřeným obecním úřadem a s rozšířenou působností musí být povinně jmenován tajemník. Ten je odpovědný starostovi obce za plnění úkolů obecního úřadu jak v samostatné, tak v přenesené působnosti.³⁷

- Orgány zastupitelstva obce a rady obce

Zastupitelstvo i rada mohou zřizovat orgány, které mají iniciační nebo kontrolní funkci. Orgány zastupitelstva se nazývají výbory, orgány rady komise.

Zastupitelstvo vždy musí zřídit dva výbory, a to kontrolní a finanční. Pokud je v obci víc než 10 % jiné národnosti než české, musí navíc zřídit i výbor pro národnostní menšiny.

³⁵ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika Obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. Praha: Grada Publishing a.s, 2009. ISBN 978-80-247-6984-4.

³⁶ ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav a ČOPÍK, Jan. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. 1. Praha: Grada Publishing a.s, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.

³⁷ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika Obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. Praha: Grada Publishing a.s, 2009. ISBN 978-80-247-6984-4.

Rada obce může vytvořit komise, které jsou jejími poradními orgány. Zvláštním typem komise, která je výkonným orgánem v oblasti přenesené působnosti, je komise přestupková.³⁸

3.3 Volby a jejich funkce

Pravidelně pořádané svobodné volby patří k základním pilířům každé demokratické společnosti. Hlavním úkolem voleb je zjistit aktuální rozložení politických sil v daném regionu a v daném čase, zjistit tak aktuální požadavky a priority voličů. Skutečnost, že se volby pravidelně opakují, umožňuje voličům kontrolovat práci zvolených orgánů, a pokud jsou nespokojeni, v dalších volbách zvolí jinou alternativu, čímž plní volby i kontrolní funkci. Legitimizační funkcí voleb se rozumí proces, při kterém zvolením zastupitelských orgánů získávají legitimitu i další orgány, které odvozují svou legitimitu od přímo volených orgánů. Volby mají také funkci integrační, neboť spojují názorově podobné skupiny lidí kolem politických stran.

Všechny tyto funkce mohou volby plnit pouze v případě, že existuje všeobecné, rovné a přímé volební právo aktivní i pasivní. Aktivní volební právo, tj. právo volit, mají v České republice všichni občané, kteří dosáhli věku 18 let a u nichž není nějaká překážka výkonu volebního práva. Pasivní volební právo, tj. právo kandidovat a být volen, je odlišné pro různé typy voleb. Do poslanecké sněmovny může být zvolen občan po dosažení 21 let, do senátu pak po dosažení 40 let. Pro volby do zastupitelstev obcí platí hranice 18 let pro obě varianty, tj. dosažením 18 let může občan volit i být volen.

Rovnost volebního práva spočívá v tom, že všichni voliči jsou si rovni, mají stejný počet hlasů, jejich hlasy mají stejnou váhu.

Přímé volební právo je takové, kdy voliči volí přímo svého kandidáta nebo kandidátní listinu. Nepřímé volby existují např. v USA při volbě prezidenta, která probíhá prostřednictvím tzv. volitelů.

Podmínkou funkčních a svobodných voleb je pluralita politických stran, aby existovala možnost volby mezi více stranami a kandidáty, a také svoboda volby, která

³⁸ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika Obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. Praha: Grada Publishing a.s., 2009. ISBN 978-80-247-6984-4.

zaručuje, že občan nebude za svůj hlas ani zvýhodňován, ani znevýhodňován. Z tohoto důvodu jsou volby tajné a nelze zjistit, koho daný občan volil.³⁹

3.3.1 Volební systémy

V širším smyslu slova je volební systém metoda, kterou se převádí vůle voličů do podoby volených zastupitelských orgánů. Zahrnuje celý volební proces včetně stanovení volebních obvodů, forem kandidatury (personální, kandidátní listiny), struktury hlasu (hlas jediný nebo vícenásobný), volební klauzuli (používá se u principu poměrného zastoupení) a volební formulí (převádění hlasů na mandáty).

V užším smyslu slova existují dva základní volební systémy, a to systém většinový a systém poměrný (proporcionální). Většinové systémy jsou založeny na jednomandátových volebních obvodech, kde se volí jednotliví kandidáti a mandát získá ten, který dostane nejvíce hlasů. V podmínkách poměrného volebního systému se volí ve volebních obvodech vícemandátových. Voliči si nevybírají mezi jednotlivými kandidáty, ale mezi volebními stranami (politické strany, hnutí, sdružení nezávislých kandidátů apod.).⁴⁰

3.3.2 Volby do zastupitelstev obcí

Volby do zastupitelstev obcí upravuje v ČR zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, v platném znění. Aktivní a pasivní volební právo kodifikuje v § 16 zákon o obcích č. 128/2000 Sb. v platném znění.

Funkční období zastupitelstva obce jsou čtyři roky, volby jsou provedeny tajným hlasováním podle zásad poměrného zastoupení. Aktivní i pasivní volební právo mají všichni občané České republiky, popř. občané EU, s trvalým pobytem v obci, kteří dovršili 18 let. Volební právo může být omezeno jen v zákonem stanovených případech (zbavení způsobilosti k právním úkonům, vojáci z povolání v zahraničí apod.). S pasivním volebním právem pak souvisí neslučitelnost výkonu funkce zastupitele s určitými stanovenými funkcemi, zejména se jedná o výkon státní služby podle služebního zákona.⁴¹

³⁹ ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav a ČOPIK, Jan. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. 1. Praha: Grada Publishing a.s, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.

⁴⁰ *Volební systémy*. 4. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-548-6.

⁴¹ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika Obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. Praha: Grada Publishing a.s, 2009. ISBN 978-80-247-6984-4.

- Volební obvod

V případě komunálních voleb je většinou obec jedním volebním obvodem. Nicméně zastupitelstvo má pravomoc vytvořit více volebních obvodů, ale vždy musí být na určitý obvod volen daný počet zastupitelů. V Praze a ve statutárních městech může tvořit městská část nebo městský obvod vždy pouze jeden volební obvod.⁴²

- Forma kandidatury

Současný komunální volební systém v České republice je poměrný a formou kandidatury jsou otevřené kandidátní listiny, které předkládají jednotlivé volební strany. Pořadí kandidátů na listinách určuje v první fázi volební strana. Volič má právo hlasovat jak pro celou stranu, čímž dává svůj hlas každému kandidátovi, tak pro jednotlivé kandidáty napříč kandidátními listinami (tzv. panašování), popřípadě může oba způsoby kombinovat, a sice označit jednu volební stranu, ale k tomu přidat z jiných kandidátních listin další jednotlivé kandidáty.⁴³

Volební strany, které podávají kandidátní listiny, mohou být buď registrované politické strany a hnutí, popř. jejich koalice, nebo nezávislí kandidáti a sdružení nezávislých kandidátů a sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů. Politická strana a politické hnutí mohou být součástí pouze jedné volební strany, kandidát může kandidovat pouze na jedné kandidátní listině do zastupitelstva obce, popř. v jednom volebním obvodu. Volební strana může na kandidátce uvést nejvýš tolik kandidátů, kolik je členů daného zastupitelstva.

Registrované politické strany a politická hnutí, popř. jejich koalice, nemusí splnit pro kandidaturu žádné další podmínky, dokonce ani kandidáti nemusí být členy kandidujících politických stran. V případě nezávislých kandidátů, kdy každý kandidát zastupuje jen sebe, a sdružení nezávislých kandidátů je nutné doložit ke kandidátní listině také petici podepsanou určeným počtem voličů. Sdružení nezávislých kandidátů musí mít podpisy v počtu nejméně 7 % obyvatel obce, samostatní nezávislí kandidáti pak 5 % v nejmenších

⁴² ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav a ČOPÍK, Jan. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. 1. Praha: Grada Publishing a.s, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.

⁴³ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika Obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. Praha: Grada Publishing a.s, 2009. ISBN 978-80-247-6984-4.

obcích až 0,5 % v obcích nad 150 000 obyvatel. Zatímco počet podpisů se odvozuje od počtu obyvatel obce, tak podpis na petici mohou dát pouze oprávnění voliči.⁴⁴

- Volební klauzule

Existence volební klauzule je charakteristická pro poměrné volební systémy. Jedná se o zákonem stanovenou hranici, kterou musí volební strana překonat, aby se dostala do procesu přidělování mandátů. Zavedení uzavírací klauzule má za cíl zamezit přílišnému rozdrobení zastupitelstva a v podstatě eliminuje malé volební strany. Ve volbách do obecních zastupitelstev, stejně jako v případě všech voleb založených na principu poměrného zastoupení v České republice, platí od roku 2001 uzavírací klauzule ve výši 5 %. V komunálních volbách se tato klauzule ještě dále upravuje (snižuje vždy o 1 %) tak, aby postoupily alespoň dvě kandidátní listiny. Další podmínkou je, aby byla po volbách obsazena alespoň nadpoloviční většina mandátů.⁴⁵

- Volební formule

Volební formule je způsob přepočítávání odevzdaných hlasů na mandáty. V komunálních volbách v České republice se používá tzv. d'Hondtova metoda, která spočívá v postupném dělení dosažených hlasů pro danou kandidátní listinu, a to od 1 až do n , kdy n je počet kandidátů na listině. Tyto podíly všech kandidátek se pak seřadí a na základě pořadí se určí počet mandátů. Podle počtu získaných hlasů se pak určuje také pořadí kandidátů na kandidátní listině, čímž se přidělí mandáty konkrétním osobám.⁴⁶

- Volební strany v komunálních volbách

Podle zákona č. 491/2001 Sb. mohou do komunálních voleb kandidovat registrované politické strany, politická hnutí a jejich koalice a také nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů a sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů. Politické strany a hnutí mají zpravidla již nějakou organizační strukturu, často na národní úrovni, nezávislí kandidáti a sdružení nezávislých kandidátů vznikají většinou ad

⁴⁴ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika Obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. Praha: Grada Publishing a.s, 2009. ISBN 978-80-247-6984-4.

⁴⁵ ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav a ČOPÍK, Jan. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. 1. Praha: Grada Publishing a.s, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.

⁴⁶ ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav a ČOPÍK, Jan. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. 1. Praha: Grada Publishing a.s, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.

hoc a nemají za sebou žádnou organizaci a členskou základnu. Úloha politických stran je důležitá v celostátních volbách, v lokálních volbách pak je větší důraz kladen na osobnosti jednotlivých kandidátů.⁴⁷

Analýzou výsledků voleb do obecních zastupitelstev lze vysledovat obecné trendy. Počet kandidátů od roku 1990 postupně rostl a v roce 2010 a 2014 překročil hranici 200 000 osob. Ve volbách v roce 2018 bylo číslo o něco málo pod touto hranicí. Vývojem prošla také struktura kandidátů, kdy zejména od roku 2010 dochází k poklesu kandidátů na kandidátních listinách politických stran a hnutí, naopak se ve volbách do obecních zastupitelstev stále více prosazují nezávislí kandidáti ve sdružení nezávislých kandidátů. V roce 2018 poprvé došlo k situaci, že v komunálních volbách kandidovalo více kandidátů místních sdružení než kandidátů politických stran. Od voleb v roce 1994 dochází také k nárůstu kandidátů bez politické příslušnosti, kterých bylo v roce 2018 již 85 %. Nejvíce kandidátů bez stranické příslušnosti je v těch nejmenších obcích, naopak v obcích nad 150 000 voličů je počet těchto nestraníků nejnižší.⁴⁸

Podobný trend lze vysledovat i v mnoha evropských zemích, kdy počet stranických zastupitelů na lokální úrovni sice celkově klesá, nicméně v obcích nad 10 000 obyvatel je typický spíše starosta, který je členem politické strany.⁴⁹

3.4 Udržitelný rozvoj území

Udržitelný rozvoj území je velmi důležitým aspektem při plánování veškeré činnosti související s využitím a prostorovým uspořádáním území obce nebo regionu.

Hlavní zásady pro udržitelný rozvoj definovala tzv. „Brundtlandova zpráva“ (podle předsedkyně komise Gro Harlem Brundtlandové), kterou v roce 1987 zveřejnila Světová komise pro životní prostředí a rozvoj (WCED). Oficiální název tohoto dokumentu je „Naše společná budoucnost“ a jsou zde vypracovány hlavní zásady pro udržitelný rozvoj. Podle této zprávy je to takový rozvoj, který „zajistí potřeby současných generací, aniž by bylo

⁴⁷ ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav a ČOPÍK, Jan. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. 1. Praha: Grada Publishing a.s, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.

⁴⁸ PROCHÁZKA, Ondřej. *Kandidát v komunálních volbách je stále častěji nezávislý a bez politické příslušnosti*. [online]. [cit. 2022-05-05]. Dostupné z www: < <https://www.statistikaamy.cz/2019/11/11/kandidat-v-komunalnich-volbach-je-stale-casteji-nezavisly-a-bez-politicke-prislusnosti>>

⁴⁹ HEINELT, H.; MAGNIER, A.; CABRIA, M.; REYNAERT, H. (eds.). *Political leaders and Changing Local Democracy. The European Mayor*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2018. ISBN 978-3-319-67409-4

ohroženo splnění potřeb generací příštích a aniž by se to dělo na úkor jiných národů“. Za základní příčiny environmentálních problémů je považována velká chudoba Jihu a neúměrně rostoucí spotřeba Severu.

Udržitelný rozvoj má časový a prostorový rozměr. Časový rozměr spočívá v zodpovědnosti a solidaritě vůči generacím a bývá někdy nazýván mezigenerační zodpovědností, prostorový rozměr vyjadřuje zodpovědnost a solidaritu mezi různými kontinenty a regiony. Evropský parlament v roce 2000 pak definoval udržitelný rozvoj jako „zlepšování životní úrovně a blahobytu lidí v mezích kapacity ekosystémů při zachování přírodních hodnot a biologické rozmanitosti pro současné generace i příští generace“.

Z definice udržitelného rozvoje v „Brundtlandově zprávě“ lze odvodit i systém tří základních pilířů udržitelného rozvoje. Jedná se o pilíř ekonomický, sociální a ekologický. Tyto tři základní pilíře bývají někdy doplněny i o kulturní pilíř a pilíř, kterým je správa veřejných věcí. Podmínkou udržitelného rozvoje je pak jejich vzájemná rovnováha.⁵⁰

Udržitelný rozvoj území je v našem právním řádu definován v zákoně č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, (stavební zákon), kde se zejména v § 18 klade důraz na princip vyvážení všech tří pilířů udržitelného rozvoje, tj. pilíře ekologického, sociálního a ekonomického.⁵¹ V návrhu nového stavebního zákona č. 283/2021 Sb. je pak udržitelný rozvoj předmětem § 38.⁵² Účinnost nového stavebního zákona byla nově stanovena na 1. 7. 2023. V obou těchto zákonech jsou cíle územního plánování ve vztahu k udržitelnému rozvoji území popsány více méně shodně, a to „vytvářet předpoklady pro udržitelný rozvoj území spočívající ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území, který uspokojuje potřeby současné generace, aniž by ohrožoval podmínky života generací budoucích“⁵³. I když některé části zákona č. 283/2021 Sb. (stavební zákon) budou ještě upravovány, v oblasti územního plánování a udržitelného rozvoje území jsou základní teze obou právních norem srovnatelné.

⁵⁰ MAIER, Karel. *Udržitelný rozvoj území*. Praha: Grada Publishing a.s, 2012. ISBN 978-80-247-7728-3.

⁵¹ Kurzy.cz. *ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ, ČÁST TŘETÍ – Stavební zákon č. 183/2006 Sb.* [online]. [cit. 2022-07-04]. Dostupné z: www.kurzy.cz/zakony/183-2006-stavebni-zakon/cast-3/

⁵² *Zákony pro lidi. Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2022-03-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cz/2021-283#cast3>

⁵³ *Zákony pro lidi. Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2022-03-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cz/2021-283#cast3>

Z hlediska ekologického pilíře je udržitelný rozvoj zakotven v zákoně 17/1992 Sb., o životním prostředí, v platném znění. Hned v § 1 je stanoveno, že „Zákon vymezuje základní pojmy a stanoví základní zásady ochrany životního prostředí a povinnosti právnických a fyzických osob při ochraně a zlepšování stavu životního prostředí a při využívání přírodních zdrojů; vychází přitom z principu trvale udržitelného rozvoje“.⁵⁴ Životní prostředí je v tomto zákoně definováno jako vztah různých ekosystémů a živočišných nebo rostlinných druhů více méně bez vztahu k územnímu rozvoji sídel a sociálním aspektům.

V roce 2010 byl přijat dokument Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky platný pro roky 2010–2017, který měl zajistit, aby prosperita české společnosti byla zajištěna vzájemnou vyvážeností tří pilířů udržitelného rozvoje, tj. oblasti ekonomické, sociální a environmentální.⁵⁵ Navazujícím dokumentem je Strategický rámec Česká republika 2030, jehož cílem je zvýšení kvality života ve všech regionech a zajištění rozvoje, který je udržitelný v ekonomické, společenské i environmentální rovině. V kapitole Obce a regiony se uvádí, že nejdůležitější pro kvalitu života v obcích a regionech je odpovědné využívání území, které přináší rozvoj a současně omezuje negativní jevy. Cílem je, aby nedocházelo k rozrůstání měst do krajiny a aby občané měli ve svém bydlišti zajištěny dostupné garantované služby (doprava, vzdělání, lékařská péče).⁵⁶

3.5 Financování obcí

V České republice je při financování územně samosprávných celků (měst a obcí) využíván kombinovaný model fiskálního federalismu s decentralizačními prvky. V praxi to znamená, že každá vládní úroveň má své vlastní příjmy, které zejména na nižších úrovních nestačí, proto jsou doplňovány o dotace z vyšších rozpočtů.⁵⁷

⁵⁴ Zákony pro lidi. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cz/1992-17/zneni-20170701>

⁵⁵ MPO. *Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky platný pro 2010-2017* [online]. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/prumysl/prumysl-a-zivotni-prostredi/udrzitelny-rozvoj/strategicky-ramec-udrzitelneho-rozvoje-ceske-republiky---71639/>

⁵⁶ Strategický rámec Česká republika 2030 – ČR 2030. *Strategický rámec Česká republika 2030* [online]. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://www.cr2030.cz/strategie/>

⁵⁷ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0

Financování obcí je zajišťováno zpravidla příjmy daňovými a nedaňovými, dále transfery a dotacemi, popř. půjčkami či úvěry.

Daňové příjmy představují příjmy ze státního rozpočtu, jejichž rozdělení upravuje zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, v platném znění.⁵⁸ Podle tohoto zákona jsou daně rozděleny na sdílené a na daně svěřené, kdy celý obnos připadne pouze obci. V případě sdílených daní obcím náleží zákonem stanovené procento a jedná se například o podíl z celostátního výnosu z daně z přidané hodnoty nebo z celostátního výnosu z daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, dále o část daně z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti a podnikání a o podíl na dani z příjmu právnických osob. Mezi jednotlivé obce se pak tyto daňové výnosy dělí na základě koeficientů, stanovených zejména podle počtu obyvatel obce, ale také podle výměry katastrálního území nebo tzv. násobku postupných převodů (4 kategorie obcí, samostatné koeficienty mají Praha, Plzeň, Ostrava a Brno). Tento nederivační typ přerozdělování daní nezohledňuje původ vzniku daní (výnos daně na daném území).⁵⁹ V celém objemu zůstávají obcím daně z nemovitostí, část daně z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti a podnikání a také daň z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem je příslušná obec.⁶⁰

Nedaňovými příjmy obcí jsou příjmy z vlastního podnikání, z nájmu, služeb, příjmy za pokuty a penále, poplatky (poplatek ze psů, poplatek za svoz komunálního odpadu, poplatek za užívání veřejného prostranství, poplatek z ubytovací kapacity nebo poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt).

Kapitálové příjmy vznikají obcím z prodeje jejich majetku.

Dotace jsou účelově určené finanční prostředky poskytnuté zejména z veřejného rozpočtu státu nebo z rozpočtu územního samosprávného celku, popřípadě z rozpočtu Evropské unie.⁶¹ Dotací se rozumí poskytnutí finančních prostředků na přesně stanovený účel a za striktně stanovených podmínek. Většina dotací vyžaduje spoluúčast žadatele, která

⁵⁸ *Zákony pro lidi. Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2022-05-04]. Dostupné z [www: https://www.243/2000 Sb. Zákon o rozpočtovém určení daní \(zakonyprolidi.cz](https://www.243/2000 Sb. Zákon o rozpočtovém určení daní (zakonyprolidi.cz)

⁵⁹ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0

⁶⁰ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika Obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. Praha: Grada Publishing a.s, 2009. ISBN 978-80-247-6984-4.

⁶¹ STRNADOVÁ, Zuzana. *Co by měl vědět příjemce dotace*. Praha: Grada Publishing a.s, 2019. ISBN 978-80-271-2696-5.

zajišťuje zodpovědnost při realizaci daného projektu, ovšem na druhé straně znevýhodňuje malé obce.⁶²

3.5.1 Rozpočet obce

Obce, stejně jako stát a kraje jsou rozpočtové organizace. Základní legislativou pro rozpočtový proces obcí je zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v platném znění a také zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, v platném znění. Rozpočtová skladba se řídí vyhláškou 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě.⁶³

Rozpočty krajů, obcí a dobrovolných svazků obcí (tj. územní rozpočty) jsou označovány jako decentralizované peněžní fondy, v nichž se soustřeďují příjmy (přerozdělené i vlastní), které jsou dále používány na financování činnosti územně samosprávného celku. Tyto veřejné rozpočty se tvoří, rozdělují a používají v rozpočtové soustavě s využitím nenávratného, neekvivalentního a nedobrovolného způsobu financování. Rozpočet je určitou bilancí, která dává do souladu příjmy a výdaje za dané období, dále slouží jako finanční plán a v neposlední řadě také jako nástroj pro prosazování politických cílů.⁶⁴

Rozpočet schvaluje zastupitelstvo obce zpravidla před koncem roku na rok následující. Spolu s rozpočtem na určitý rok se předkládá i tzv. rozpočtový výhled na období 2–5 let. Rozpočet může být vyrovnaný, přebytkový nebo schodkový. Po skončení kalendářního roku je zpracován závěrečný účet a do 30. 6. následujícího roku musí zastupitelstvo schválit hospodářský výsledek předcházejícího roku.

Rozhodování o rozpočtu obce je ze zákona svěřeno zastupitelstvu obce. Zajímavou otázkou je, kdo v obcích iniciuje investiční akce a navrhuje rozvojové cíle. Podle studie Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí⁶⁵ hraje v tomto rozhodovacím procesu velkou roli velikost obce. Ve většině obcí mají při stanovení agendy a navrhování investičních akcí dominantní postavení starostové, jen ve městech nad 30 000

⁶² PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0

⁶³ *Zákony pro lidi. Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2022-05-04]. Dostupné z [www: https://www.412/2021 Sb. Vyhláška o rozpočtové skladbě \(zakonyprolidi.cz\)](https://www.412/2021 Sb. Vyhláška o rozpočtové skladbě (zakonyprolidi.cz))

⁶⁴ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0

⁶⁵ KOPŘIVA, Radek, ČOPIK, Jan, ČMEJREK, Jaroslav. *Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí*. Sociológia č. 5, 2017, s. 482-506.

obyvatel to bývá rada města, popřípadě politické vedení (vládnoucí koalice). V menší míře přicházejí iniciativy také přímo od občanů nebo od představitelů různých zájmových organizací. Zaměstnanci obecních úřadů se podílejí na navrhování agendy ve větší míře ve městech. Obecně lze tedy konstatovat, že role starosty a jeho vliv na rozvoj obce je ve většině menších obcí (do 15 000 – 20 000 obyvatel) naprosto klíčová. Ačkoli je v České republice uplatňován systém kolektivního řízení obcí, kdy je exekutivní orgán volen zastupiteli (rada), tak v případě malých obcí s méně než 15 zastupiteli je role starosty při neexistenci rady natolik významná, že se blíží k systému silného starosty tak, jak je tomu např. na Slovensku.

Projednávání a schvalování rozpočtu, popřípadě projednávání investičních akcí je v mnoha obcích diskutováno na pracovních jednáních zastupitelů ještě před samotným veřejným projednáváním. Zatímco v případě pracovních jednání před schválením rozpočtu nehraje velikost obcí významnou roli, pak v případě investičních záměrů se podíl obcí, které tyto záměry „předjednávají“, snižuje s růstem velikosti obce.

4 Praktická část práce

Předmětem případové studie je obec Nový Malín, která leží v Olomouckém kraji, v okrese Šumperk. Region Šumperska je v rámci Strategie regionálního rozvoje 2021+ klasifikován na základě dlouhodobých socioekonomických ukazatelů jako hospodářsky a sociálně ohrožené území.⁶⁶ Pro případovou studii obce budou analyzovány ukazatele z oblasti sociální, ekonomické a environmentální.

4.1 Obec Nový Malín

Obec má 3 632 obyvatel, průměrný věk je 38,8 let. Obec má tři části – Nový Malín, Plechy a Mladoňov – a rozkládá se na dvou katastrálních územích (Nový Malín, Mladoňov u Oskavy) o celkové rozloze 30 066 121 m². Aktuálně je v obci 1 172 domů.

Obec Nový Malín je obcí se základní přenesenou působností, zastupitelstvo obce má 15 členů, z nichž byla zvolena pětičlenná rada ve složení starosta, místostarosta a tři radní. Kromě finančního a kontrolního výboru je zřízen také výbor osadní a podle zákona také přestupková komise. Obec zřizuje příspěvkovou organizaci, kterou je Základní a Mateřská škola Nový Malín. Součástí obecního úřadu je také místní knihovna.⁶⁷

Obec je součástí MAS Šumperský venkov.

Původní název obce Nový Malín byl až do roku 1947 Frankštát. Obec byla poprvé zmíněna již v roce 1350. Od roku 1496 náležela obec rodu Žerotínů z Bludova a v roce 1569 byla prodána městu Šumperku. V 30. letech 20. století se v obci naplno projevilo soupeření mezi českým a německým obyvatelstvem a v roce 1938 byl Frankštát začleněn do Sudet. Po druhé světové válce, po odsunu německého obyvatelstva, byla obec osídlena volyňskými Čechy, kteří sem přišli z vypálené volyňské obce Starý Malín. Proto byl německý název Frankštát změněn na Nový Malín. V druhé polovině 19. století se v obci kromě zemědělství začal rozvíjet i průmysl, a to díky ložiskům hrnčířské hlíny. Byla zde cihelna, dále továrna

⁶⁶ Olomoucký kraj. *Vlajkový projekt Restart Jesenicka a Šumperska. Akční plán realizace*. [online]. [cit. 2022-05-04]. Dostupné z [www: https://www.olkraj.cz](https://www.olkraj.cz).

⁶⁷ *Oficiální stránky obce Nový Malín*. [online]. [cit. 2022-05-04]. Dostupné z [www: https://www.novymalin.cz](https://www.novymalin.cz)

na výrobu hřebíků, likérka, mlýn nebo tkalcovna. Od roku 1950 působilo v obci jednotné zemědělské družstvo.⁶⁸

4.2 Socioekonomické aspekty

Mezi socioekonomické aspekty patří sociální, ekonomické a environmentální ukazatele.

4.2.1 Sociální ukazatele

V rámci hodnocení sociálních ukazatelů byly sledovány změna počtu obyvatel, průměrný věk a počet domů a bytů za roky 2012–2021 v obci Nový Malín a bylo provedeno srovnání s vývojem v okrese Šumperk.

- Počet obyvatel, průměrný věk

Tabulka 1 Demografický vývoj v obci Nový Malín

Demografický vývoj v obci Nový Malín					
rok	počet obyvatel	průměrný věk	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Celkem
2012	3 293	36,1	102	68	34
2013	3 326	36,3	113	74	39
2014	3 367	36,7	96	76	20
2015	3 393	37	119	99	20
2016	3 436	37,4	121	93	28
2017	3 474	37,7	98	78	20
2018	3 514	37,9	157	72	85
2019	3 629	37,9	103	79	24
2020	3 677	38,3	84	83	1
2021	3 697	38,8	84	94	-10

Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

Ze zjištěných informací v tabulce 1 vyplývá, že počet obyvatel Nového Malína se zvýšil za 10 let o 394 obyvatel, což činí nárůst o 12 %. Dále je zřejmé, že počet lidí, kteří se do obce přistěhovali, je o 261 vyšší než počet lidí, kteří se odstěhovali. Průměrný věk se za posledních 10 let zvýšil o 2,7 roku, ale nedosahuje celorepublikového průměru, který je 42,7

⁶⁸ MELZER, Miloš a kol. *Vlastivěda šumperského okresu*. Okresní úřad Šumperk a Okresní vlastivědné muzeum v Šumperku, 1993. ISBN 80-85083-02-7

roku. Z údajů v tabulce 2 je zřejmé, že obec Nový Malín nekopíruje demografický vývoj v okrese Šumperk.

Tabulka 2 Počet obyvatel v Novém Malíně a na okrese Šumperk

Počet obyvatel v Novém Malíně a na okrese Šumperk				
rok	Nový Malín	přírůstky	okres Šumperk	přírůstky
2012	3 293	33	123 558	-413
2013	3 326	41	123 145	-410
2014	3 367	26	122 735	-483
2015	3 393	43	122 252	-467
2016	3 436	38	121 785	-497
2017	3 474	40	121 288	-297
2018	3 514	115	120 991	-280
2019	3 629	48	120 711	-294
2020	3 677	20	120 417	-1 466
2021	3 697	-10	118 951	-554
Vývoj v %	112 %		96 %	

Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

- Dostupnost bydlení

Tabulka 3 Počet domů a bytů

Počet domů a bytů v obci Nový Malín a na okrese Šumperk					
Nový Malín	počet obyvatel	počet domů	počet domů/1 000 obyv.	počet bytů	počet bytů/1 000 obyv.
2011	3 293	954	289,7	1 117	339,2
2021	3 697	1 102	298,1	1 401	379,0
okres Šumperk	počet obyvatel	počet domů	počet domů/1 000 obyv.	počet bytů	počet bytů/1 000 obyv.
2011	123 885	27 248	219,9	53 287	430,1
2021	118 951	28 788	242,0	58 172	489,0

Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

Změny počtu domů a bytů v obci Nový Malín a na okrese Šumperk jsou zaznamenány v tabulce 3. Z údajů vyplývá, že v letech 2011–2021 probíhala v obci Nový Malín masivní výstavba a přibýlo 148 domů. Většina nově vzniklých domů slouží k bydlení. Za stejné období přibýlo 284 bytů. Největší nárůst byl zaznamenán v letech 2017 a 2018. Tato skutečnost byla zapříčiněna změnou územního plánu, podporou vzniku stavebních parcel a vybudováním komunikací a inženýrských sítí obcí. Hlavním podporovatelem

výstavby nových domů a bytů byl starosta Josef Minář (KDU-ČSL), který řídil obec v letech 1992–2018. Prosazoval názor, že zvýšení počtu obyvatel a domů přinese obci více prostředků do rozpočtu. O výstavbu a bydlení v Novém Malíně byl a je velký zájem. Obec leží 1 km od okresního města Šumperka, což umožňuje občanům snadnější uplatnění na trhu práce. Hromadná doprava je zajišťována autobusy a vlakem. V obci je pobočka pošty, základní devítiletá škola, 3 školky, vlastní zdravotní středisko, ve kterém ordinuje praktický lékař, pediatr a stomatolog a ve kterém se nachází i ordinace rehabilitační a lékárna. Dále pak tu jsou 4 prodejny potravin a smíšeného zboží, 3 restaurace atd. Obec Nový Malín z dotací na podporu bydlení postavila dům s pečovatelskou službou pro 19 seniorů a dům s pečovatelskými byty, který nabízí 16 sociálních bytů. V současné době se proti masivní výstavbě staví především opoziční zastupitelé.⁶⁹

4.2.2 Ekonomický ukazatel

Hodnocení ekonomických aspektů obce Nový Malín bylo provedeno posouzením počtu ekonomických subjektů na 1000 obyvatel, vývoje nezaměstnanosti v porovnání s okresem Šumperk a financování obce.

- Počet ekonomických subjektů

Tabulka 4 Počet ekonomických subjektů

Počet ekonomických subjektů na 1000 obyvatel v obci Nový Malín			
rok	počet ekonomických subjektů	počet obyvatel	počet ek. subjektů na 1000 obyvatel
2013	674	3 326	202,6
2021	800	3 697	216,4
Počet ekonomických subjektů na 1000 obyvatel v okrese Šumperk			
rok	počet ekonomických subjektů	počet obyvatel	počet ek. subjektů na 1000 obyvatel
2013	24 071	123 145	195,5
2021	25 467	118 951	214,1

Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

Na území obce Nový Malín působilo k 31. 12. 2021 800 ekonomických subjektů. Z toho bylo 68 obchodních společností, 1 družstvo a 731 fyzických osob podnikajících. Od

⁶⁹ Oficiální stránky obce Nový Malín. *Oficiální stránky obce Nový Malín* [online]. [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://novymalin.cz/hledat?s=mal%C3%ADnsk%C3%A9+noviny>

roku 2012 se jejich počet zvýšil o 126. Počet ekonomických subjektů na 1000 obyvatel se zvýšil z 202,6 na 216,4 a pohybuje se nad okresním průměrem, viz tabulka 4.

- Nezaměstnanost

Tabulka 5 Nezaměstnanost v obci Nový Malín v letech 2012–2021

Nezaměstnanost v obci Nový Malín v letech 2012–2021									
rok	počet nezam.	Ženy	Muži	Věk do 39	Věk nad 39	ZŠ	výuční list	maturita	VŠ
2012	85	38	47	35	50	32	34	16	3
2013	53	22	31	18	35	21	20	10	2
2014	180	87	93	89	91	50	80	39	11
2015	160	82	78	70	90	48	71	29	12
2016	114	56	58	39	75	34	53	19	8
2017	90	38	52	34	56	24	46	16	4
2018	73	41	32	32	41	22	23	22	6
2019	81	35	46	38	43	23	35	20	3
2020	88	37	51	35	53	24	34	24	6
2021	70	29	41	25	45	19	28	18	5
Celkem	994	465	529	415	579	297	424	213	60

Zdroj: GIS dokument úřadu práce, vlastní zpracování

Tabulka 6 Srovnání míry nezaměstnanosti

Srovnání míry nezaměstnanosti v obci Nový Malín a okresu Šumperk		
Rok	Míra nezaměstnanosti v Novém Malíně	Míra nezaměstnanosti v okrese Šumperk
2012	6,4 %	9,8 %
2013	3,6 %	10,5 %
2014	7,1 %	9,0 %
2015	6,5 %	6,9 %
2016	4,5 %	6,0 %
2017	3,6 %	4,5 %
2018	2,9 %	3,9 %
2019	3,2 %	3,4 %
2020	3,5 %	4,3 %
2021	2,7 %	3,6 %

Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

Vývoj nezaměstnanosti byl sledován v období 2012–2021. Data byla získána na úřadu práce v Šumperku. Mezi uchazeči o zaměstnání se častěji vyskytují lidé se základním vzděláním nebo výučním listem. Nejméně nezaměstnaných je pak mezi vysokoškoláky. Míra nezaměstnanosti se snížila z 6,4 v roce 2012 na 2,7 v roce 2021 a je nižší než míra

nezaměstnanosti v okrese Šumperk, viz tabulka 6. Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla v roce 2014, a to 7,1 %.

Jedním z důvodů relativně nízké nezaměstnanosti v obci bylo rozhodnutí zastupitelstva obce z roku 2000 zřídit obecní společnost Provozní Nový Malín s.r.o. Náplní této společnosti je stavební činnost, provoz vodovodů a kanalizací, provoz sběrného dvora a kompostárny, výstavba vodovodů a kanalizací a také optické sítě. Od počátku společnost zaměstnává sociálně slabé spoluobčany, kteří mají problém s uplatněním na trhu práce, např. ženy s malými dětmi, lidi v předdůchodovém věku nebo lidi se základním vzděláním. Společnost Provozní Nový Malín s.r.o. uzavřela s úřadem práce v Šumperku smlouvu, na základě které čerpá z Evropského sociálního fondu finanční prostředky na vytváření pracovních míst, viz tabulka č. 7.⁷⁰

Tabulka 7 Čerpání dotací na zřízení pracovních míst

Čerpání dotací na zřízení pracovních míst		
Rok	počet zaměstnanců	dotace na pracovní místa
2012	53	592 000 Kč
2013	55	2 972 000 Kč
2014	63	1 720 000 Kč
2015	71	3 076 000 Kč
2016	76	1 644 000 Kč
2017	72	1 095 000 Kč
2018	66	489 000 Kč
2019	70	360 000 Kč
2020	75	381 000 Kč
2021	75	815 000 Kč
Celkem		13 144 000 Kč

Zdroj: Zpráva o hospodaření Provozní Nový Malín s.r.o., vlastní zpracování

- Financování obce Nový Malín

Financování obce Nový Malín je zajišťováno daňovými a nedaňovými příjmy, dále transfery a dotacemi, popř. půjčkami či úvěry. Daňové příjmy jsou tvořeny daněmi z příjmu fyzických a právnických osob, DPH, daní z nemovitosti, daní z hazardních her, správními poplatky, poplatky ze psů a za užívání veřejného prostranství atd. Nedaňové příjmy obce

⁷⁰ Malínské noviny. *Oficiální stránky obce Nový Malín* [online]. [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://novymalin.cz/sekce/provozni-novy-malin-sro-vyrocní-zpravy>

jsou příjmy z poskytování služeb, z prodeje zboží, pronájmu pozemků a ostatních nemovitostí, sankční poplatky, nekapitálové příspěvky atd. Kapitálové příjmy tvoří příjmy z prodeje pozemků. Poslední skupinou jsou přijaté transfery. Tvoří je například dotace od státu, krajů, státních fondů a převody z vlastních fondů hospodářské činnosti.

Tabulka 8 Daňové a nedaňové příjmy obce Nový Malín

Daňové a nedaňové příjmy obce Nový Malín				
Rok	Daňové příjmy	podíl v %	Nedaňové příjmy	podíl v %
2012	26 761 020 Kč	65,1 %	1 468 148 Kč	3,6 %
2013	34 476 741 Kč	67,6 %	1 998 952 Kč	3,9 %
2014	37 773 204 Kč	66,3 %	2 198 760 Kč	3,9 %
2015	39 643 241 Kč	61,0 %	3 636 704 Kč	5,6 %
2016	44 127 800 Kč	80,2 %	2 582 338 Kč	4,7 %
2017	46 590 627 Kč	65,5 %	4 076 846 Kč	5,7 %
2018	54 762 789 Kč	72,4 %	3 669 940 Kč	4,9 %
2019	57 969 719 Kč	78,7 %	3 874 027 Kč	5,3 %
2020	55 478 447 Kč	61,9 %	3 821 523 Kč	4,3 %
2021	61 784 597 Kč	49,3 %	4 786 925 Kč	3,8 %

Zdroj: Závěrečný účet obce Nový Malín, vlastní zpracování

Tabulka 9 Transfery a kapitálové příjmy obce Nový Malín

Transfery a kapitálové příjmy obce Nový Malín					
Rok	Kapitálové příjmy	podíl v %	Transfery	podíl v %	Celkové příjmy
2012	5 490 240 Kč	13,3 %	7 411 127 Kč	18,0 %	41 130 535 Kč
2013	4 371 552 Kč	8,6 %	10 150 733 Kč	19,9 %	50 997 978 Kč
2014	3 531 520 Kč	6,2 %	13 482 991 Kč	23,7 %	56 986 475 Kč
2015	6 556 227 Kč	10,1 %	15 136 341 Kč	23,3 %	64 972 513 Kč
2016	1 559 440 Kč	2,8 %	6 778 101 Kč	12,3 %	55 047 679 Kč
2017	11 760 258 Kč	16,5 %	8 659 285 Kč	12,2 %	71 087 016 Kč
2018	3 409 495 Kč	4,5 %	13 746 985 Kč	18,2 %	75 589 209 Kč
2019	144 670 Kč	0,2 %	11 625 587 Kč	15,8 %	73 614 003 Kč
2020	82 690 Kč	0,1 %	30 214 870 Kč	33,7 %	89 597 530 Kč
2021	1 725 110 Kč	1,4 %	56 924 763 Kč	45,5 %	125 221 395 Kč

Zdroj: Závěrečný účet obce Nový Malín, vlastní zpracování

V tabulce č. 8 jsou shrnuty daňové a nedaňové příjmy obce Nový Malín v období 2012–2021. Z uvedených údajů vyplývá, že podíl daňových a nedaňových příjmů v letech 2020 a 2021 klesl, zatímco podíl transferů se zvýšil na 33,7 % v roce 2020 a 45,5 % v roce 2021. Daňové výnosy státu se dělí mezi obce na základě koeficientů, stanovených zejména

podle počtu obyvatel obce, ale také podle výměry katastrálního území nebo tzv. násobku. Rozhodnutí zastupitelstva o podpoře výstavby se kladně projevuje na výběru sdílených daní, ale i daně z nemovitosti, která je celá příjmem obce.

Výdaje obce Nový Malín jsou tvořeny běžnými a kapitálovými výdaji. Běžné výdaje tvoří výdaje na provoz obce, obecního úřadu a organizací obce (škola, školky) a jsou z nich hrazeny např. platy zaměstnanců obce, odměny členů zastupitelstva, zdravotní a sociální pojištění, poplatky za plyn, elektřinu a vodu, nákup materiálu a dlouhodobého hmotného majetku, PHM, opravy atd. Kapitálové výdaje jsou určeny na investice do pozemků, budov, strojů, přístrojů a zařízení.

Tabulka 10 Výdaje obce Nový Malín

Výdaje obce Nový Malín					
Rok	Běžné výdaje	podíl v %	Kapitálové výdaje	podíl v %	Celkem
2012	17 547 717 Kč	33,70 %	34 472 839 Kč	66,30%	52 020 556 Kč
2013	22 542 199 Kč	48,80 %	23 621 979 Kč	51,20%	46 164 178 Kč
2014	20 545 668 Kč	35,10 %	37 972 354 Kč	64,90%	58 518 022 Kč
2015	24 927 338 Kč	43,50 %	32 377 291 Kč	56,50%	57 304 629 Kč
2016	26 852 504 Kč	50,20 %	26 664 126 Kč	49,80%	53 516 630 Kč
2017	32 661 289 Kč	45,90 %	38 430 999 Kč	54,10%	71 092 288 Kč
2018	38 900 170 Kč	50,10 %	38 689 113 Kč	49,90%	77 589 283 Kč
2019	43 909 758 Kč	55,30 %	35 467 450 Kč	44,70%	79 377 208 Kč
2020	51 304 939 Kč	46,20 %	59 822 249 Kč	53,80%	111 127 188 Kč
2021	74 998 529 Kč	57,30 %	55 915 004 Kč	42,70%	130 913 533 Kč

Zdroj: Závěrečný účet obce Nový Malín, vlastní zpracování

V tabulce 10 jsou shrnuty výdaje obce Nový Malín za období 2012–2021. Z uvedených údajů vyplývá, že podíl běžných výdajů se v roce 2019 zvýšil na 55,3 %, a v roce 2021 dokonce na 57,3 %, což signalizuje, že v porovnání s rokem 2012 se poměr provozních nákladů obce a investic téměř převrátil ve prospěch běžných nákladů. Toto je do jisté míry způsobeno růstem nákladů na zaměstnance a provoz obce.

Tabulka 11 znázorňuje výsledky hospodaření obce Nový Malín v období 2012 až 2021. Z uvedených údajů vyplývá, že v posledních pěti letech je výsledek hospodaření vždy deficitní, a tím pádem se zvyšuje i zadlužení obce, která musí rozpočet pokrývat z úvěrů.

Tabulka 11 Výsledek hospodaření obce Nový Malín

Výsledky hospodaření obce Nový Malín			
Rok	Příjmy	Výdaje	Výsledek hospodaření
2012	41 130 535 Kč	52 020 556 Kč	-10 890 021 Kč
2013	50 997 978 Kč	46 164 178 Kč	4 833 800 Kč
2014	56 986 475 Kč	58 518 022 Kč	-1 531 547 Kč
2015	64 972 513 Kč	57 304 629 Kč	7 667 884 Kč
2016	55 047 679 Kč	53 516 630 Kč	1 531 049 Kč
2017	71 087 016 Kč	71 092 288 Kč	-5 272 Kč
2018	75 589 209 Kč	77 589 283 Kč	-2 000 074 Kč
2019	73 614 003 Kč	79 377 208 Kč	-5 763 205 Kč
2020	89 597 530 Kč	111 127 188 Kč	-21 529 658 Kč
2021	125 221 395 Kč	130 913 533 Kč	-5 692 138 Kč

Zdroj: Závěrečný účet obce Nový Malín, vlastní zpracování

4.2.3 Environmentální ukazatel

Obec Nový Malín považuje za jednu ze svých dlouhodobých priorit ochranu životního prostředí. V roce 2012 byla dokončena čistička odpadních vod s celkovými náklady 15 mil. Kč a sběrný dvůr odpadu v areálu Provozní Nový Malín s.r.o. v hodnotě 15 mil. Kč, dále pak komunitní kompostárna na biologický odpad v hodnotě 2,5 mil. Kč. Ve stejném roce bylo založeno občanské sdružení pod názvem Malínské aleje, jehož náplní je péče o krajinu a přírodu. Vznik tohoto sdružení dal podnět k větší aktivitě obce a v roce 2013 se za přispění Státního fondu životního prostředí podařilo vysázet celkem 427 dřevin a došlo k ošetření 11 kusů líp srdčitých a 2 kusů dubů letních. V roce 2018 byl realizován projekt založení parčíku v nové obytné zóně v hodnotě 756 tis. Kč. Jedním z úkolů, který si vedení obce předsevzalo, je zadržování vody v krajině. V roce 2015 byl vybudován zasakovací průleh v Mladoňově za 644 tis. Kč a mokřad u třešňové aleje. V roce 2020 započaly práce na výstavbě malé vodní nádrže s litorálním pásmem a navazujícím mokřadem s tůňemi v hodnotě 700 tis. Kč. Výsledkem budování nádrží by mělo být větší množství zadržené vody a její postupné vsakování do spodních vod na místech, která jsou nejvíce ohrožena. Podle údajů ČHMÚ je totiž stav vydatnosti pramenů v našem regionu silně podnormální. Obec je vlastníkem několika zdrojů pitné vody, čímž zajišťuje nejen levnou a kvalitní vodu pro občany Nového Malína, ale také značný zisk do obecního rozpočtu. Obec Nový Malín investuje finanční prostředky i do alternativních zdrojů energií. V roce 2012 byla

vybudována malá vodní elektrárna v celkových nákladech 8 mil. Kč, která využívá tlakovou energii vody vyvolanou rozdílnou nadmořskou výškou začátku a konce vodovodního přivaděče z jímacího území Malínský les. Voda je potrubím hnána na lopatky turbíny a za vteřinu proteče až 15 litrů vody. Tato energie by jinak byla zmařena regulačními armaturami po trase a na konci přivaděče. Malá elektrárna vyrobí tolik energie, kolik spotřebuje provoz místní čističky odpadních vod. Elektřina je prodávána do sítě a obec z ní ročně získá částku 40 tis. Kč. Takto získané prostředky zaplatí náklady na veřejné osvětlení obce. V rámci snížení energetické náročnosti budov byl na střechu domu s pečovatelskou službou nainstalován solární systém na ohřev vody. V roce 2021 se obec zapojila do projektu Evropské unie Kompostéry Nový Malín, který si kladl za cíl předcházet vzniku biologicky rozložitelných komunálních odpadů na území Olomouckého kraje. Projekt byl dotován z fondu soudržnosti částkou 1,9 mil. Kč.⁷¹

4.3 Politické vedení obce

Obec Nový Malín je obcí se základní přenesenou působností, zastupitelstvo obce má 15 členů, z nichž byla zvolena pětičlenná rada ve složení starosta, místostarosta a tři radní. Orgány obce jsou přímými aktéry rozhodovacích procesů v obci.

Tabulka 12 Výsledky komunálních voleb v obci Nový Malín

Výsledky komunálních voleb v obci Nový Malín - počty zastupitelů						
		Rok				
		2006	2010	2014	2018	2022
politické strany	KDU-ČSL	7	5	6	4	2
	ODS	3	2		1	1
	KSČM	1	1			
	TOP 09			1		
nezávislí kandidáti	Nestraníci	2	2	4	5	5
	Za zdravou obec		3	3	3	
	Sdružení hasičů	2	1	1		
	HNHRM				2	1
	Sdružení nezávislých kandidátů		1			
	Perspektiva pro Nový Malín					6

Zdroj: volby.cz, vlastní zpracování

⁷¹ Dotace. *Oficiální stránky obce Nový Malín* [online]. [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://novymalin.cz/p/dotace>

V tabulce 12 jsou shrnuty výsledky komunálních voleb do zastupitelstva obce od roku 2006 do roku 2022. V letech 2006 a 2010 získaly větší podporu politické strany než nezávislí kandidáti. Tento stav se změnil ve volbách v roce 2014 a 2018, kdy více mandátů získali nezávislí kandidáti, a nastavený trend pokračoval i v komunálních volbách v roce 2022, kdy se do zastupitelstva dostali jen 3 kandidáti na stranických kandidátkách. V posledních komunálních volbách v roce 2022 kandidovalo pět stran a uskupení. Tradiční politická strana **KDU-ČSL** vstupovala do voleb s programem pokračování stávajícího způsobu řízení obce, na kterém se dlouhá léta podílela. Prioritou byly investice do infrastruktury obce, zadržování vody v krajině budováním tůní a mokřadů, přestavba zdravotního střediska a pokračování rekonstrukce školy a školek. Shodný program občanům nabízelo i sdružení nezávislých kandidátů **Nestraníci**, reprezentované nynějším starostou, místostarostkou a částečně i zaměstnanci obecní společnosti Provozní Nový Malín s.r.o. V programu tohoto uskupení byla podpora investic směřujících k rozvoji obecního majetku. Dalším volebním uskupením, které se zapojilo do voleb v roce 2022, bylo sdružení nezávislých kandidátů **Nezávislá volba**. Tato kandidátka byla tvořena členy Sboru dobrovolných hasičů Nový Malín. Ještě před volbami podepsali zástupci subjektů **KDU-ČSL**, **Nestraníci** a **Nezávislá volba** společné prohlášení o spolupráci po volbách.

Sdružení nezávislých kandidátů **Perspektiva pro Nový Malín** šlo do voleb se zcela opačným programem, který byl zaměřen na omezení masivní výstavby nových domů, kvalitnější a bohatší komunální život, otevřené podnikatelské prostředí, větší transparentnost při rozhodování o investicích, zlepšení dopravní situace, podporu místního podnikání v obci a ochranu životního prostředí. Ve své kampani využívali sociální sítě, kde formou videí prezentovali svůj volební program a poukazovali na konkrétní pochybení stávajícího vedení obce. Na rozdíl od ostatních subjektů vedli kontaktní kampaň s občany. Poslední kandidátní listinu tvořili pod názvem **Společně pro Malín** členové stran ODS a TOP 09. V programu se důrazně vymezili vůči stávajícímu vedení obce, kritizovali propojení vedení obce a Provozní Nový Malín s.r.o. a zadávání zakázek této společnosti bez výběrového řízení. Dále prosazovali možnost občanů účastnit se diskuze a rozhodování o podstatných krocích vedení obce a investiční politiku dle potřeb života obce.

Ve volbách v roce 2022 překvapivě zvítězilo sdružení nezávislých kandidátů **Perspektiva pro Nový Malín** a získalo v patnáctičlenném zastupitelstvu 6 mandátů. Spolu se

zastupitelem za ODS se pokusilo sestavit koalici, která by získala v zastupitelstvu většinu. Proti nim se spojila koalice KDU-ČSL, Nezaníci a Nezávislá volba a na ustavujícím zastupitelstvu zvolila poměrem hlasů 8 : 7 starostu, místostarostu a obecní radu. Tři místa v radě obsadili zastupitelé za Nezaníky a dvě místa KDU-ČSL. Obec Nový Malín se dlouhá léta vyznačovala tím, že v zastupitelstvu obce byli stále stejní lidé a docházelo jen k malým změnám. To se změnilo ve volbách v roce 2018, kdy se v patnáctičlenném zastupitelstvu vyměnilo 10 zastupitelů (66 %) a v roce 2022 se vyměnilo 6 zastupitelů (40 %).⁷²

4.4 Rozhodovací procesy v obci Nový Malín

Na rozhodovacích procesech v obci Nový Malín v oblasti rozvoje obce se přímo podílí členové zastupitelstva obce. Jednací řád zastupitelstva obce Nový Malín ze dne 8. 11. 2010 upravuje zásady pro přípravu, svolání, jednání a usnášení zastupitelstva obce. Předkládat návrhy mohou dle § 4 jednacího řádu členové zastupitelstva obce, rady obce a výborů zastupitelstva. O předložených návrzích se vede rozprava a posléze proběhne hlasování. Ke schválení návrhu zastupitelstvem je nutná většina všech zvolených zastupitelů. Dalším subjektem, který značnou měrou zasahuje do rozhodovacích procesů v Novém Malíně, je obecní společnost Provozní Nový Malín s.r.o. Tato společnost s ručením omezeným byla založena v roce 2000 a jediným společníkem je obec Nový Malín. Provozní Nový Malín s.r.o. měla od svého vzniku do konce roku 2021 obrát 800 mil. Kč.

Současný starosta je jedním ze zakládajících jednatelů společnosti. Místostarostka je zároveň ekonomkou Provozní Nový Malín s.r.o. Vedení obce tvrdí, že jedním z přínosů obecní společnosti je možnost uplatnění in-hausu, tedy výjimky ze zákona o veřejných zakázkách, tzn., že bez nadměrné byrokracie může většinu zakázek provádět obecní společnost. Dalším argumentem je rychlé a operativní řešení reklamací. Právě podíl společnosti Provozní Nový Malín s.r.o. na stavebních zakázkách v obci je hlavním sporem mezi koalici a opozici a rezonuje v obci už několik volebních období. Z údajů v tabulce 13 vyplývá, že většinu investičních akcí realizuje právě tato společnost.

⁷² Oficiální stránky obce Nový Malín. *Oficiální stránky obce Nový Malín* [online]. [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://novymalin.cz/hledat?s=mal%C3%ADnsk%C3%A9+noviny>

Tabulka 13 Podíl investičních výdajů realizovaných Provozní Nový Malín s.r.o.

Podíl investičních výdajů realizovaných Provozní Nový Malín s.r.o.			
Rok	Investiční výdaje obce	Realizováno Provozní s.r.o.	podíl v %
2012	34 472 839 Kč	21 710 000 Kč	63 %
2013	23 621 979 Kč	20 293 000 Kč	86 %
2014	37 972 354 Kč	16 619 000 Kč	44 %
2015	32 377 291 Kč	18 702 000 Kč	58 %
2016	26 664 126 Kč	20 429 000 Kč	77 %
2017	38 430 999 Kč	25 709 000 Kč	67 %
2018	38 689 113 Kč	27 552 000 Kč	71 %
2019	35 467 450 Kč	26 334 000 Kč	74 %
2020	59 822 249 Kč	36 119 000 Kč	60 %
2021	55 915 004 Kč	39 751 000 Kč	71 %

Zdroj: Zpráva o hospodaření Provozní Nový Malín s.r.o., vlastní zpracování

Před komunálními volbami v roce 2018 se v obci začaly objevovat názory, že další výstavba domů a bytů je nezdravá a některé stavební investice jsou prováděny jen proto, aby se zajistily zakázky pro Provozní Nový Malín s.r.o. Stále více lidí požadovalo méně stavět a více finančních prostředků uvolnit na podporu kulturního, sportovního a společenského života v obci. Ve volbách 2022 s tímto programem vyhrálo sdružení nezávislých kandidátů Perspektiva pro Nový Malín komunální volby. I přes vítězství ve volbách se jim nepodařilo získat v zastupitelstvu většinu a skončili v opozici.

Nepřímo se na rozhodovacích procesech podílejí zájmová sdružení, sportovní kluby nebo přímo občané. V případě obce Nový Malín je to Sbor dobrovolných hasičů Nový Malín, Základní kynologická organizace Nový Malín, fotbalový oddíl a oddíl stolního tenisu TJ Sokol Nový Malín, z.s., Petanque Malín, Malínské aleje, z.s., dále pak příspěvková organizace obce Základní škola a Mateřská školka Nový Malín. V rámci rozhodovacího procesu se mohou vyjadřovat i jednotliví občané obce. Příkladem je projekt Revitalizace centra obce Nový Malín. V průběhu připomínkového řízení k architektonické studii se sešly názory od více než 40 občanů. Připomínky byly ústní, písemné, přes mailovou korespondenci či diskuzní fórum. Podněty ke zlepšení života v obci přenáší tyto subjekty na starostu, místostarostku nebo některého člena zastupitelstva formou návrhů, dotazů nebo písemných žádostí.

Role starosty v rozhodovacích procesech obce Nový Malín

Role starosty v rozhodovacích procesech v obci Nový Malín je naprosto klíčová. Starosta je uvolněným členem zastupitelstva a funkci vykonává jako zaměstnaní. Je vnímán veřejností jako osoba, na kterou se mohou obracet. Od roku 1992 do roku 2018 byl starostou obce Josef Minář, který se těšil velké podpoře a získával ve volbách nejvíce preferenčních hlasů. Dal by se charakterizovat jako vizionář – stavitel. Podporoval novou výstavbu v obci, investice do obecního majetku a investice do ochrany životního prostředí, prosazoval přiměřenou podporu společenského života obce. V době, kdy vykonával svou funkci, zaznamenala obec největší rozkvět.

Výsledky voleb v roce 2022 situaci v zastupitelstvu změnily, čemuž odpovídá počet zastupitelů za koalici. Současný starosta Mgr. Marek Štencl by se dal charakterizovat jako facilitátor konsenzu.⁷³ Vzhledem k tomu, že současná koalice má většinu jen jednoho hlasu, je úkolem starosty zajistit podporu pro návrhy i u opozice. Při projednávání složitých záležitostí, např. při projednání rozpočtu obce na následující rok, při řešení energetické budoucnosti obce apod., se konají pracovní zastupitelstva. Pracovní zastupitelstva jsou neveřejná a účastní se jich zastupitelé dobrovolně. Nerozdělují se na opoziční či koaliční, přijde ten zastupitel, který chce a kterého to zajímá.⁷⁴

Základním nástrojem v oblasti rozvoje obce je rozpočet. V rámci obce Nový Malín zpracovává návrh rozpočtu starosta a zaměstnanci obecního úřadu. Do návrhu rozpočtu jsou zapracovány výdaje na provoz obce, finance na investice, ale i dotace na podporu kultury a sportu. Poté je projednán ve finančním výboru a radou obce. Návrh rozpočtu předkládá zastupitelstvu finanční výbor. Na každé volební období je zpracován tzv. Strategický rozvojový dokument obce Nový Malín. Ten obsahuje přehled plánovaných investičních akcí na 4 roky, časový rámeček realizace a způsob financování. Občané obce jsou informováni o záměrech obce a mohou se k problematice vyjadřovat.⁷⁵

⁷³ BERNARD, Josef, KOSTELECKÝ, Tomáš, ILLNER, Michal, VRBECKÁ, Jana. Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Sociologické nakladatelství (SLON). Praha 2011. ISBN 978-80-7419-069-

⁷⁴ Nový Malín. *Oficiální stránky obce Nový Malín* [online]. [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://novymalin.cz/>

⁷⁵ Rozpočet. *Oficiální stránky obce Nový Malín* [online]. [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://novymalin.cz/p/dotace>

5 Zhodnocení výsledků

Bakalářská práce se zabývá studiem a zhodnocením politických aspektů řízení a rozvoje obce Nový Malín. Pomocí socioekonomických ukazatelů bylo provedeno srovnání obce se statistickými údaji okresu Šumperk. Počet obyvatel se v letech 2012–2021 zvýšil o 12 %. Za stejné období se počet obyvatel v okrese Šumperk snížil o 4 %. V oblasti dostupnosti bydlení v obci se počet domů za 10 let zvýšil o 148 a počet bytů o 284. Počet domů na 1000 obyvatel je v obci o 56 vyšší než v okrese. Naopak počet bytů na 1000 obyvatel je o 110 nižší. Míra nezaměstnanosti v obci byla v uplynulých 10 letech vždy pod okresním průměrem. Důležitou roli v boji s nezaměstnaností hraje obecní společnost Provozní Nový Malín s.r.o., která získala v posledních 10 letech na podporu zaměstnanosti více než 13 milionů Kč z Evropského sociálního fondu. Počet ekonomických subjektů se za 10 let zvýšil o 126, což činí nárůst o 18,6 %, a je srovnatelný s okresním průměrem. Ze socioekonomických ukazatelů vyplývá, že Nový Malín je rozvíjející se obcí s nízkým počtem nezaměstnaných, fungujícím soukromým sektorem a promyšlenou podporou obce v oblasti bydlení.

Dalším zkoumaným ukazatelem bylo počínání obce v oblasti ochrany životního prostředí. V období 2012–2021 investovala obec finance do vybudování kompostárny biologického odpadu, sběrného dvora, třídící linky na plasty a čističky odpadních vod, ale především se aktivně zapojila do projektů na zadržování vody v krajině a využívání alternativních zdrojů energie vybudováním malé vodní elektrárny. Ochrana životního prostředí rezonuje ve většině volebních programů.

Hospodaření obce v období 2012–2021 se změnilo z přebytkového na deficitní. V příjmech obce došlo k navýšení podílu transferů, což indikuje schopnost vedení obce čerpat dotace. Podíl běžných výdajů na celkových výdajích dosáhl v rozpočtu v roce 2021 57,3 %, což je o 23,7 % více než v roce 2012. Poměr běžných a kapitálových výdajů se v porovnání s předchozím obdobím změnil ve prospěch provozních nákladů.

Bakalářská práce se zabývá také politickým vývojem v obci. Výsledky voleb v roce 2022 potvrdily celostátní trend, kdy se v malých obcích voliči odklání od politických stran a preferují nezávislé kandidáty. Dále se potvrdilo, že voliči chtějí změnu a do zastupitelstva zvolili nové lidi, kteří kladou větší důraz na komunitní život v obci a přejí si méně stavebních investic a více financí do sportu a kultury.

Výše uvedená data byla porovnána také s materiálem Kvalita života v obcích: datové a metodické zdroje, jehož realizátory jsou STEM a DATLAB.⁷⁶ Pro toto hodnocení byla využita data od roku 2010 do roku 2019 (resp. 2018). Nový Malín patří do skupiny obcí s počtem obyvatel od 1999 do 4999 osob.

V rámci demografického srovnávání, které se zabývá stavem populace a reprodukčními změnami, se obec umístila mezi čtvrtinou obcí s nejvyšším výsledkem (91% percentil vzhledem k obcím podobné velikosti). V oblasti bydlení, tj. kvalita bytového fondu, dosažitelnost bydlení pro obyvatele apod., byla obec také mezi čtvrtinou obcí s nejlepším výsledkem (83% percentil). Do širšího průměru se obec řadí v dimenzi zaměstnanosti, která zahrnuje např. četnost podnikatelských subjektů, nezaměstnanost, nabídku pracovních míst nebo osoby v exekuci (70% percentil). Výborné postavení v první čtvrtině obcí s nejlepším výsledkem obsadil Nový Malín i v dimenzi životní prostředí (77% percentil). Ekonomická situace obce je srovnatelná s průměrem ostatních obcí podobné velikosti (49% percentil). V této dimenzi je zajímavý údaj o podílu investic, který je extrémně vysoký (95% percentil). Poslední sledovanou oblastí je občanská angažovanost a dobré vládnutí. I tady dosahuje obec průměrného výsledku (73% percentil). Ovšem některé ukazatele jsou velmi specifické. Jedná se zejména o podíl kandidátů, kteří byli opakovaně zvoleni do zastupitelstva (94% percentil). Vysoká míra opakujících se kandidátů může signalizovat spokojenost občanů se stávajícím stavem v obci, na druhé straně může znamenat nezájem občanů o volby a veřejný život. Tento údaj tedy může být hodnocen jak pozitivně, tak negativně. Nejhorší výsledek (17% percentil) zaznamenala obec v dimenzi mezilidských vztahů, která se zaměřuje na oblast spolkové činnosti a vztahů v rodině.⁷⁷

Závěr praktické části práce se věnuje analýze rozhodovacích procesů v obci a podílu obecní společnosti Provozní Nový Malín s.r.o. na těchto rozhodovacích procesech. Tato organizace je důležitou součástí obce, zaměstnává více než 75 osob, zajišťuje pro obec a občany servisní činnosti, např. provoz sběrného dvora, čističky odpadních vod, kompostárny, vodovodní soustavy, a provádí stavební a údržbové práce v obci. Nejedná se o soukromou firmu, ale o společnost s ručením omezeným, kde jediným společníkem byla a do dnešního dne je obec Nový Malín.

⁷⁶ Kvalita života v obcích: datové a metodické zdroje. STEM, DATLAB. Dostupné z [O projektu \(kdejedobre.cz\)](https://www.kdejedobre.cz)

⁷⁷ Kvalita života v obcích: datové a metodické zdroje. STEM, DATLAB. Dostupné z [Hodnocení obcí\(kdejedobre.cz\)](https://www.kdejedobre.cz)

Z výsledků rozhovorů se zastupiteli z řad koalice i opozice vyplývá, že právě fungování obecní společnosti je jádrem sporu. Většina dotázaných se shoduje na tom, že mít takovou servisní organizaci v obci je spíše výhodou, ale neshody panují kolem počtu zaměstnanců a rozsahu této organizace. Především opozice si myslí, že Provozní Nový Malín s.r.o. by se měla více věnovat úklidu komunikací a zvelebování obce údržbou zeleně a méně komerčním stavebním projektům.

Zastupitelé z vládnoucí koalice naopak činnost Provozní Nový Malín s.r.o. hájí a starosta obce je přesvědčen o tom, že založení a fungování obecní společnosti je jednou z nejlepších věcí, kterou obec ve své historii uskutečnila, a že další obce v současnosti po vzoru Nového Malína zakládají své společnosti.

Rozsouzení tohoto letitého sporu je plně v rukách obyvatel obce Nový Malín v příštích komunálních volbách v roce 2026.

6 Závěr

Výsledky bakalářské práce prokázaly, že obec Nový Malín je v rámci regionu rozvíjející se obcí s velkým potenciálem do budoucnosti. Její geografická poloha v blízkosti okresního města a velmi dobrá občanská vybavenost způsobují velký zájem o bydlení v Novém Malíně. Stejně jako většina obcí v České republice se potýká s různými problémy. Největším problémem současného, ale i minulého vedení obce je špatná komunikace s občany a neschopnost prezentovat svou práci a vize. Vedení obce, ať již bude jakékoliv, by mělo v budoucnu více komunikovat s občany a zpracovat jejich oprávněné požadavky do činnosti a rozpočtu obce. Dále by obec měla více podporovat již fungující, ale i nově vznikající organizace a spolky. Představitelé obce musí srozumitelně na základě věcných argumentů vysvětlit občanům benefity plynoucí z existence obecní společnosti Provozní Nový Malín s.r.o. pro obec a její rozvoj. Na druhé straně je nutné rozptýlit pochybnosti občanů o výhodnosti existence společnosti větší transparentností rozhodovacích procesů při zadávání zakázek z rozpočtu obce.

7 Seznam použitých zdrojů

- BALÍK, Stanislav. *Komunální politika Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada Publishing a.s. ISBN 978-80-247-6984-4.
- BARTOŠ, Josef a kolektiv. *Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848–1960. Svazek I*. Ostava: PROFIL, 1966.
- BERNARD, Josef, Tomáš KOSTELECKÝ, Michal ILLNER a Jana VRBECKÁ. *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. ISBN 978-80-7419-069-8.
- ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing a.s. 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.
- HEINELT, Hubert, Marcello CABRIA, Herwig REYNAERT a Annick MAGNIER. *Political leaders and Changing Local Democracy. The European Mayor*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2018. ISBN 978-80-247-3061-5.
- JANÁK, Jan a Zdeňka HLEDÍKOVÁ. *Dějiny správy v Českých zemích do roku 1945*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 2018. ISBN 80-04-21189-5.
- KÁŇA, Pavel. *Základy veřejné správy*. 3. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2010. ISBN 978-80-7225-319-7.
- KOPŘIVA, Radek, ČOPÍK, Jan, ČMEJREK, Jaroslav. *Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí*. Sociológia č. 5, 2017, s. 482-506.
- MAIER, Karel. *Udržitelný rozvoj území*. Praha: Grada publishing, 2012. ISBN 978-80-247-7728-3.
- MELZER, Miloš a kol. *Vlastivěda šumperského okresu*. Šumperk: Okresní úřad Šumperk a Okresní vlastivědné muzeum v Šumperku, 2012. ISBN 80-85083-02-7.
- Národně socialistická německá dělnická strana (Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei) – německá krajně pravicová politická strana vznikla pod tímto názvem v roce 1920
- POMAHAČ, Richard a kol. *Veřejná správa*. Praha: OMIKRON Praha, spol. s r.o., 2013. ISBN 978-80-7400-447-6.
- PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů*. Praha: Grada publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0.

STRNADOVÁ, Zuzana. *Co by měl vědět příjemce dotace*. Praha: Grada publishing, 2015. ISBN 978-80-271-2696-5.

Kurzy.cz. *ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ, ČÁST TŘETÍ – Stavební zákon č. 183/2006 Sb* [online]. [cit. 2022-07-04]. Dostupné z: www.kurzy.cz/zakony/183-2006-stavebni-zakon/cast-3/.

Listina základních práv a svobod [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z WWW: <http://www.sbirkazakonu.info/listina-zakladnich-prav-a-svobod> "

Kvalita života v obcích: datové a metodické zdroje. STEM, DATLAB. Dostupné z [O projektu \(kdejedobre.cz\)](http://www.kdejedobre.cz)

Kvalita života v obcích: datové a metodické zdroje. STEM, DATLAB. Dostupné z [Hodnocení obcí \(kdejedobre.cz\)](http://www.kdejedobre.cz)

Malý lexikon obcí České republiky - 2021. *ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD* [online]. Praha: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2021 [cit. 2022-03-02]. Dostupné z [www: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2021 >](https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2021)

MPO. *Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky platný pro 201-2017* [online]. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/prumysl/prumysl-a-zivotni-prostredi/udrzitelny-rozvoj/strategicky-ramec-udrzitelneho-rozvoje-ceske-republiky---71639/>.

Nový Malín. *Oficiální stránky obce Nový Malín* [online]. [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://novymalin.cz/>

Oficiální stránky obce Nový Malín. [online]. [cit. 2022-05-04]. Dostupné z [www: https://www.novymalin.cz](https://www.novymalin.cz).

Olomoucký kraj. *Vlajkový projekt Restart Jesenicka a Šumperska. Akční plán realizace*. [online]. [cit. 2022-05-04]. Dostupné z [www: https://www.olkraj.cz](https://www.olkraj.cz).

PROCHÁZKA, Ondřej. *Kandidát v komunálních volbách je stále častěji nezávislý a bez politické příslušnosti*. [online]. [cit. 2022-05-05]. Dostupné z [www: < https://www.statistikaamy.cz/2019/11/11/kandidat-v-komunalnich-volbach-je-stale-castěji-nezavisly-a-bez-politické-prislušnosti|>](https://www.statistikaamy.cz/2019/11/11/kandidat-v-komunalnich-volbach-je-stale-castěji-nezavisly-a-bez-politické-prislušnosti).

REKTOŘÍK, Jaroslav; ŠELEŠOVSKÝ, Jan a kol. *Příručka pro zastupitele měst a obcí*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. 1999. ISBN 80-210-2254-X.

Historie a vývoj organizace veřejné správy na území dnešní republiky. *Reforma organizace veřejné správy v České republice* [online]. *Docplayer.cz*. [cit. 2022-03-02]. Dostupné z [www: <https://www.docplayer.cz/105753924-historie-a-vyvoj-organizace-verejne-spravy-](https://www.docplayer.cz/105753924-historie-a-vyvoj-organizace-verejne-spravy-)

na-uzemi-dnesni-ceske-republiky-reforma-organizace-verejne-spravy-v-ceske-republice.html >.

Rozpočet. *Oficiální stránky obce Nový Malín* [online]. [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://novymalin.cz/p/dotace>

SEDLÁČEK, Jan. *Rozdělení obcí dle rozsahu přenesené působnosti*. [online]. [cit. 2022-05-04]. Dostupné z www: < <https://www.rokvobci.cz/zpravy-redaktoru/detail/692-rozdeleni-obci-dle-rozsahu-pre/> >

Strategický rámec Česká republika 2030 – ČR 2030. *Strategický rámec Česká republika 2030* [online]. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://www.cr2030.cz/strategie/>.

ŠIMEK, Filip. *Základní právní rámec obecního zřízení a volební právo* [online]. *E-polis.cz*, 23. září 2014. [cit. 2022-03-02]. Dostupné z www: < <https://www.e-polis.cz/clanek/zakladn-pravni-ramec-obecniho-zrizeni-a-volebni-pravo.html> >. ISSN 1801-1438.

Ústava České republiky [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.sbirkazakonu.info/ustava-ceske-republiky>>

Zákon o obcích. *Zákony pro lidi* [online]. Praha: AION CS, s.r.o, 2022 [cit. 2022-02-27]. Dostupné z www: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>>

Zákony pro lidi. *Zákony pro lidi* [online]. Praha [cit. 2022-03-03]. Dostupné z www: < <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128> >.

Ústava České republiky [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.sbirkazakonu.info/ustava-ceske-republiky>>

Zákon o obcích. *Zákony pro lidi* [online]. Praha: AION CS, s.r.o, 2022 [cit. 2022-02-27]. Dostupné z www: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>>

Zákony pro lidi. *Zákony pro lidi* [online]. Praha [cit. 2022-03-03]. Dostupné z www: < <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128> >.

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratek

8.1 Seznam tabulek

Odkazovaný seznam tabulek

Tabulka 1	Demografický vývoj v obci Nový Malín	34
Tabulka 2	Počet obyvatel v Novém Malíně a na okrese Šumperk	35
Tabulka 3	Počet domů a bytů	35
Tabulka 4	Počet ekonomických subjektů	36
Tabulka 5	Nezaměstnanost v obci Nový Malín v letech 2012–2021	37
Tabulka 6	Srovnání míry nezaměstnanosti	37
Tabulka 7	Čerpání dotací na zřízení pracovních míst	38
Tabulka 8	Daňové a nedaňové příjmy obce Nový Malín	39
Tabulka 9	Transfery a kapitálové příjmy obce Nový Malín	39
Tabulka 10	Výdaje obce Nový Malín	40
Tabulka 11	Výsledek hospodaření obce Nový Malín	41
Tabulka 12	Výsledky komunálních voleb v obci Nový Malín	42
Tabulka 13	Podíl investičních výdajů realizovaných Provozní Nový Malín s.r.o.	45

8.2 Seznam použitých zkratek

apod.	- a podobně
čl.	- článek
EU	- Evropská unie
např.	- například
NSDAP	- Národně socialistická německá dělnická strana
odst.	- odstavec
př. n. l.	- před naším letopočtem
Sb.	- Sbírky zákonů
s.r.o.	- společnost s ručením omezeným
tj.	- to je
tzn.	- to znamená
tzv.	- tak zvaný

Přílohy

Příloha 1 Přepis rozhovoru s členem zastupitelstva a lídrem opozice Ing. Petrem Kubou .	55
Příloha 2 Přepis rozhovoru se členem zastupitelstva, rady a bývalým starostou Josefem Minářem.....	58
Příloha 3 Odpovědi starosty obce Nový Malín Mgr. Marka Štencla na zaslané dotazy	60

Příloha 1 Přepis rozhovoru s členem zastupitelstva a lídrem opozice Ing. Petrem Kubou

- 1. Co Vás přimělo ke vstupu do komunální politiky? Jak sestavujete kandidátní listinu? Jak určujete pořadí kandidátů? Jak moc obtížné je opatřit lidi na kandidátní listinu? Oslovujete pouze kandidáty, které znáte osobně?**

Především to, že vidím možnost děláním nových věcí v obci. Víím, jak by se daly dělat věci jinak a že v Novém Malíně některé věci drhnou. Kandidáty jsem si vybral sledováním jejich názorů, podle jejich zájmu o aktivní politiku a vytváření nových projektů. Stanovení pořadí na kandidátní listině souviselo s tím, že někteří kandidáti nechtěli být na předních příčkách kandidátky. Na prvních pět míst jsem chtěl lidi, o kterých víím, že tedy pokud by se tam dostali, tak budou fungovat. Se všemi lidmi, kteří byli na kandidátce, mám víc jak pětiletou zkušenost.

- 2. Jak sestavujete koalici v zastupitelstvu? Jednání o tom, kdo bude starostou / místostarostou? Kdo bude v radě? Je případná koalice jen na to jedno hlasování na ustavujícím zastupitelstvu? Došlo k pokusu o vyjednávání a případné získání většiny mandátů napříč koaličním a opozičním uskupením? Kdo sestavoval volební program? Jakým způsobem probíhala volební kampaň a jak hodnotíte výsledky voleb?**

Já jsem deklaroval, že bych byl pro paritní zastoupení. Bohužel v tomto případě na toto řešení nebyl prostor. Nestraníci, KDÚ-ČSL a Nezávislá volba už dopředu vytvořili koalici s tím, že budou prosazovat pana Štencla na pozici starosty. Snažil jsem se oslovit všechny lídry z utvořené koalice s tím, že bych rád hledal průniky ve volebních programech, ale bohužel neúspěšně. Volební program jsme sestavovali společně. Dle zájmů, které jsme všichni chtěli hájit. Bohužel volby

vychází trochu nešťastně, a kdybych mohl začít o měsíc dřív, tak věřím tomu, že jsme se dostali do vedení obce.

3. Jakým způsobem probíhá příprava na zasedání zastupitelstva? Probíhají pracovní jednání zastupitelů jednotlivých stran? Rozdělují se jednání zastupitelů na koaliční a opoziční uskupení? Co je předmětem řešení?

Náš tým se těsně po volbách scházel každý týden, v tuto chvíli už pouze jednou za dva týdny. Zapojují se i členové, kteří se do zastupitelstva nedostali. Běžně se dohodnou dva až tři, ti si vyberou nějaké téma, které následně zpracují do detailu. Díky tomu, že neexistují žádné komise, jednají přímo se starostou. Od ustanovujícího zasedání zastupitelstva byly všechny naše návrhy v zásadních věcech automaticky zamítnuty.

4. Kdo vyvíjí největší iniciativu z členů zastupitelstva?

Je to starosta, protože je jako jediný uvolněný a je za to placený a chce vědět víceméně o všem.

5. Kdo přichází s návrhy na nové investice, starosta, nebo zastupitelé? Jak se v obci rozhoduje o nových investicích? Myslím tím stavby, různé opravy, nákupy atd. Jak pohlížíte na rozvoj spolků v Novém Malíně? Jakým směrem chcete vést Nový Malín v sociální a kulturní oblasti?

To nikdo neví, já bych řekl, že u nás je to úžasný model, že snad s tím někdy přichází ta Provozní s.r.o., aby uživila těch 70 krků. My samozřejmě předkládáme návrhy, pracujeme na tématech, která postupně předkládáme starostovi. Co nejvíce bych posbíral podnětů, projednával různé věci a podle mě ty spolky musí být o tom, že musí existovat nějaká komise pro komunitní život spolků. Většina spolků je celkem v úpadku, jak Sbor dobrovolných hasičů Nový Malín, tak i Sokol Nový Malín, kterým ubývají nástupníci. K tomu máme vymyšlených pár projektů. Kulturní osvětový spolek připravuje pár menších akcí, které budou zhruba každých 14 dní. Nejnovější akcí, kterou plánujeme, je vycházka do okolí Nové Malína.

6. Jakou máte představu o společnosti Provozní Nový Malín s.r.o.? Popřípadě jak vidíte její budoucí fungování? Zhodnoťte její kladnou a zápornou stránku.

Určitě servisní organizace obce není špatná věc. Zatím je stále Provozní s.r.o. zasvěcena dvou oblastem, a to je vodohospodářská a stavební činnost. Moje představy, jak by měla vypadat obec, jsou trochu jiné. Co se týká zeleně, stále

pokulháváme a jsme takové menší staveniště. Odpadové hospodářství je část, kterou bych určitě s menšími změnami zachoval. Údržba zeleně je v naší obci bídná. Problémem jsou nekvalifikovaní zaměstnanci a nedostatečná organizace lidí. Kladnou stránkou je to, že obec má servisní firmu k řešení problémů vzniklých v obci a také na zimní údržbu. Negativní stránkou je velké sousto v tom investičním, kdy se práce dělá formou in house, takže nemáme žádné srovnání a děláme zakázky draž a bez záruky. Provozní s.r.o. se stala příliš velkou firmou.

7. Jakou máte vizi rozvoje obce Nový Malín v budoucích 5 letech? Do čeho byste investoval finance z obecního rozpočtu? Je Vaším cílem zvyšování počtu obyvatel a rozšiřování výstavby?

Já jsem ji představil ve volebním programu a to byla ta obec roku 2035. Poměrně dobře jsme na tom s infrastrukturou, školou i sportovním zázemím. Pro mě je zásadní, aby se zlepšila komunikace s lidmi a jejich informovanost. Určitě je to škola a její zahrada, kde by se mohlo objevit více bylinek a ovocných stromů. Samozřejmě bych se nebál investovat i do spolků, do zlepšení některých komunikací a větší energetické soběstačnosti. Využil bych již stávající zasítované parcely.

8. Co je podle Vás v současné době největším problémem Nového Malína?

Nejvíce mi tady chybí poradní orgány. Nedostatečná informovanost a minimální zapojování občanů.

Příloha 2 Přepis rozhovoru se členem zastupitelstva, rady a bývalým starostou Josefem Minářem

- 1. Co Vás přimělo ke vstupu do komunální politiky? Jak sestavujete kandidátní listinu? Jak určujete pořadí kandidátů? Jak moc obtížné je opatřit lidi na kandidátní listinu? Oslovujete pouze kandidáty, které znáte osobně?**

Já jsem nastoupil do politiky po sametové revoluci. Potom, co mě oslovil Vojtěch Vrana a Jiří Novák, jsem se rozhodl pro vstup do komunální politiky. Kandidátní listinu sestavuji s plus minus stejným podílem žen a mužů. Pořadí kandidátů sestavuji sám, snažím se vyhovět i prosbám kandidátů, kteří nechtějí být na předních příčkách. Jediným pravidlem, které mám, je, že na druhé místo vybírám reprezentativní ženu. Někomu stačí pouhý den na rozmyšlení kandidatury, ale přesvědčit některé mě stojí více snahy a úsilí. Ano, pouze lidi, které znám osobně.

- 2. Jak sestavujete koalice v zastupitelstvu? Jednání o tom, kdo bude starostou / místostarostou? Kdo bude v radě? Je případná koalice jen na to jedno hlasování na ustavujícím zastupitelstvu? Došlo k pokusu o vyjednávání a případné získání většiny mandátů napříč koaličním a opozičním uskupením? Kdo sestavoval volební program? Jakým způsobem probíhala volební kampaň a jak hodnotíte výsledky voleb?**

Koalice byla daná před začátkem voleb do komunální politiky, kdy jsme se shodli na spolupráci se sdružením Nestraníků a Nezávislé volby. Pozice starosty víceméně vyplynula se situace, kdy jsme měli 8 zastupitelů a většinu mělo sdružení Nestraníků. Projednalo se tedy, že Marek Štencl bude starostou a Lenka Tylová bude místostarostkou. Ze sdružení Perspektiva pro Nový Malín mě oslovil pan Kuba, který chtěl vyjednat koalici, ale já už byl rozhodnut pro koalici s Nestraníky. Volební program sestavuji já a paní ředitelka Švábová. Volební kampaň jsem vedl po staru, což už na dnešní dobu je pasé. Použil jsem pouze papírovou verzi a bohužel jsem nevyužil možnost sociálních sítí. Výsledky voleb jsou pro mě takové Pyrrhovo vítězství.

- 3. Jakým způsobem probíhá příprava na zasedání zastupitelstva? Probíhají pracovní jednání zastupitelů jednotlivých stran? Rozdělují se jednání zastupitelů na koaliční a opoziční uskupení? Co je předmětem řešení?**

Dříve probíhala občasná příprava na zasedání zastupitelstva, ale v poslední době už spíše ne. Rozdělují se to automaticky, sedíme koalice a opozice zvlášť.

4. Kdo vyvíjí největší iniciativu z členů zastupitelstva?

Řekl bych, že hlavně starosta Marek Štencel.

5. Kdo přichází s návrhy na nové investice, starosta, nebo zastupitelé? Jak se v obci rozhoduje o nových investicích? Myslím tím stavby, různé opravy, nákupy atd. Jak pohlížíte na rozvoj spolků v Novém Malíně? Jakým směrem chcete vést Nový Malín v sociální a kulturní oblasti?

Především starosta Marek Štencel a mnohdy přichází s návrhy i samotná opozice. Doteď se řešilo spíš dodělávání současných investic s tím, že se budou v budoucnu probírat další investice. Do rozvoje spolků jsme se snažili investovat i v minulých letech, jako například hasičům pořízení nové cisterny a rekonstrukce hasičárny, co se týká Sokolu Nový Malín, tak těm se opravilo fotbalové hřiště, vytvořily se šatny, tribuna a je zcela nově zrekonstruována sokolovna.

6. Jakou máte představu o provozování společnosti Provozní Nový Malín s.r.o.? Popřípadě jak vidíte její budoucí fungování? Zhodnoťte její kladnou a zápornou stránku.

Pro mě byla Provozní vždy důležitá pro vytváření zázemí obyvatel, udržování vodohospodářství a výstavbu nových projektů. Musí se udržovat určitá kvalita práce, aby její budoucí fungování bylo reálné, a zaměstnávat jen tolik lidí, kolik unese obecní rozpočet. Zaměstnání obyvatel je kladná stránka a zápornou bych asi viděl stejnou jako opozice.

7. Jakou máte vizi rozvoje obce Nový Malín v budoucích 5 letech? Do čeho byste investoval finance z obecního rozpočtu? Je Vaším cílem zvyšování počtu obyvatel a rozšiřování výstavby?

Vize mého rozvoje je menší výstavba bytů, vybudování vodovodní sítě a druhé vodní elektrárny a do toho bych i investoval peníze. Rád bych, aby Nový Malín pouze nestagnoval.

8. Co je podle Vás v současné době největším problémem Nového Malína?

Není to úplně problém, ale spíš nesouhlas s investováním do určitých strojů Provozní Nový Malín a stav malínských komunikací.

Příloha 3 Odpovědi starosty obce Nový Malín Mgr. Marka Štencla na zaslané dotazy

1. Co Vás přimělo ke vstupu do komunální politiky? Jak sestavujete kandidátní listinu? Jak určujete pořadí kandidátů? Jak moc obtížné je opatřit lidi na kandidátní listinu? Oslovujete pouze kandidáty, které znáte osobně?

Žiji v obci Nový Malín od svého narození. Pro obec pracuji ve své podstatě od roku 1994, kdy jsem ve volebním období 1994 – 1998 byl místostarostou obce. Současně jsem v devadesátých letech působil jako jednatel TJ Sokol Nový Malín.

Následně jsem od roku 2001 pro obec poskytoval právní služby až do roku 2018. V podzimních volbách roku 2018 jsem poprvé kandidoval na starostu obce s tím, že jsem chtěl navázat na práci dlouholetého starosty obce pana Josefa Mináře. V komunálních volbách na podzim roku 2022 se jednalo o mou druhou kandidaturu na post starosty obce. Při sestavování kandidátní listiny vycházím nejprve z okruhu osob, které znám osobně a vím, že se na ně mohu spolehnout. Dále se snažím o to, aby na kandidátní listiny byli zastoupeni především mladší spoluobčané, aby se tito dostali do povědomí voličů pro budoucí období. Na kandidátní listiny jsou tedy i osoby, které jsem před tím osobně neznal. Sehnat kandidáty do komunálních voleb na kandidátní listinu nebylo zase tak náročné, zájem o kandidaturu mezi spoluobčany byl. Určení pořadí kandidátů na kandidátní listině je někdy problematické a je to velmi individuální. Těžko lze říci nějaký jednoznačný recept, jak pořadí kandidátů určit.

2. Jak sestavujete koalice v zastupitelstvu? Jednání o tom, kdo bude starostou / místostarostou? Kdo bude v radě? Je případná koalice jen na to jedno hlasování na ustavujícím zastupitelstvu? Došlo k pokusu o vyjednávání a případné získání většiny mandátů napříč koaličním a opozičním uskupením? Kdo sestavoval volební program? Jakým způsobem probíhala volební kampaň a jak hodnotíte výsledky voleb?

Komunální volby v roce 2022 dopadly pro naši obec dobře. Ve volbách zvítězila koalice, která obec vedla i v předchozím volebním období, a je tak možné pokračovat v rozpracovaných projektech. Koalice byla z naší strany deklarována již

před komunálními volbami a je sjednána pro celé volební období. Volební program je většinou dílem lídrů jednotlivých volebních stran s tím, že ostatní kandidáti příslušné volební strany se na tomto programu rovněž podílejí svými připomínkami a názory.

Povolební jednání probíhají po každých komunálních volbách, a to jak v koalici, tak i mezi koalicí a opozicí. Kdo bude starostou obce, místostarostou a kdo bude v radě obce, je samozřejmě také předmětem povolebních jednání.

Volební kampaň probíhala tak, jak probíhala. Články v novinách, letáky, sociální sítě.

3. Jakým způsobem probíhá příprava na zasedání zastupitelstva? Probíhají pracovní jednání zastupitelů jednotlivých stran? Rozdělují se jednání zastupitelů na koaliční a opoziční uskupení? Co je předmětem řešení?

Zastupitelstvo obce svolává starosta obce v souladu se zákonem o obcích. Zastupitelstvo obce projednává věci, které patří do jeho kompetence dle zákona o obcích – schvalování rozpočtu, převody majetku apod. Pracovní zastupitelstva se konají, pokud je to třeba s ohledem na složitost věci. Je to např. Při projednání rozpočtu obce na následující rok, při řešení energetické budoucnosti obce apod.

Pracovní zastupitelstva jsou neveřejná a účastní se jich zastupitelé dobrovolně. Nerozdělují se na opoziční či koaliční, přijde ten zastupitel, který chce a kterého to zajímá. Veřejná jednání ZO jsou veřejná a tam je účast zastupitelů povinná. Zastupitel musí svou neúčast na veřejném zasedání ZO omluvit.

4. Kdo vyvíjí největší iniciativu z členů zastupitelstva?

To je individuální. Každý zastupitel má své okruhy činností, které jsou mu bližší. Nedá se říci, kdo je nejvíce iniciativní. Podstata toho, co má být řešeno zastupitelstvem obce musí vycházet z vedení obce, potažmo od starosty obce, neboť bez toho by vývoj v obci neměl logiku a řád.

5. Kdo přichází s návrhy na nové investice, starosta, nebo zastupitelé? Jak se v obci rozhoduje o nových investicích? Myslím tím stavby, různé opravy, nákupy atd. Jak pohlížíte na rozvoj spolků v Novém Malíně? Jakým směrem chcete vést Nový Malín v sociální a kulturní oblasti?

Návrhy předkládá především vedení obce, tj. Starosta a rada obce. Rozvoj spolků je v pořádku. Myslím si, že jak v minulosti, tak i v současnosti kultura v naší obci fungovala. Pokud bude kultury ještě více, je to ku prospěchu občanů.

6. Jakou máte představu o provozování společnosti Provozní Nový Malín s.r.o.? Popřípadě jak vidíte její budoucí fungování? Zhodnot'te její kladnou a zápornou stránku.

Naše obecní společnost je zcela jednoznačně prospěšná pro fungování naší obce. Jsou to naše technické služby, které zajišťují provozování vodovodu a kanalizací, provozování komunitní kompostárny, sběrného dvora, realizují stavební akce (rekonstrukce zdravotního střediska, školek, školy, výstavba nových budov, obnova místních komunikací, výstavba chodníků apod.), provádí údržbu zeleně v obci apod.

Zápornou stránku existence naší obecní společnosti žádnou neznám. Založení a fungování obecní společnosti vidím jako jednu z nejlepších věcí, které obec ve své historii uskutečnila. Další obce v současnosti po našem vzoru zakládají své společnosti.

7. Jakou máte vizi rozvoje obce Nový Malín v budoucích 5 letech? Do čeho byste investoval finance z obecního rozpočtu? Je Vaším cílem zvyšování počtu obyvatel a rozšiřování výstavby?

Rozvoj obce je dán v rámci strategického plánu obce, který se schvaluje na pět let. Dnes je důležitá energetika a především posílení samostatnosti v energetice. Je třeba rovněž řešit otázku odpadového hospodářství v návaznosti na rok 2030 a avizovaný konec skládkování směsného komunálního odpadu. Je třeba starat se o stávající majetek a z hlediska další výstavby RD a zvyšování počtu obyvatel už má svůj největší rozmach naše obec za sebou. Bude třeba dokončit optickou síť v obci dobudovat cyklostezky na Hrabišín a Dolní Studénky a opravovat místní komunikace. Oprava místních komunikací je žádaná, a nutná. Problém je ten, že obnova jedné stávající komunikace je v řádech milionů korun, a pro obec naší velikosti (nad 3 tis. obyvatel) nejsou dotační prostředky, je třeba cesty opravovat za své. Z toho důvodu opravíme max. 2 cesty za rok.

8. Co je podle Vás v současné době největším problémem Nového Malína?

Podle mne se nedá mluvit o nějakém zásadním problému. Naši občané mají ze strany obce zajištěny veškeré podstatné služby na velmi dobré úrovni. Máme svůj vlastní vodovod, splaškovou kanalizaci, ČOV, rozvinutou infrastrukturu, fungující spolky, ZŠ a dvě mateřské školky. Obecní společnost poskytuje občanům servis v podobě svozu tříděného odpadu apod.

Možná naši občané považují toto vše za samozřejmé, ale je za tím vším spousta práce, aby vše fungovalo jak má.